

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN

TOIMINTAKERTOMUKSET

1990 - 1992

**SOSIALIDEMOKRAATTISEN
EDUSKUNTARYHMÄN**

TOIMINTAKERTOMUKSET

1990 - 1991 VALTIOPÄIVILTÄ

ISBN 951-9118-84-5

Koliprint Oy — Eno 1993

SISÄLLYSLUETTELO

KERTOMUS SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1990

I	YLEISKATSAUS	1
1.	Kansainvälinen tilanne.	1
2	Sisäpolitiikka	3
II	PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET.	7
1.	Puoluekokous.	7
2.	Puolueneuvosto.	7
3.	Puoluetoimikunta.	11
4.	Hallinnollinen toiminta	12
III	SUUNNITTELU- JA TIEDOTUSTOIMINTA	13
1.	Yleistä	13
2.	Suunnittelutoiminta	14
3.	Työryhmät	16
4.	Tiedotustoiminta	19
5.	Sosialistinen Aikakauslehti.	21
6.	Sosialidemokraattiset sanomalehdet	22
IV	JÄRJESTÖTOIMINTA.	23
1.	Yleistä	23
2.	Henkilökunta	25
3.	Ammattiyhdistystoiminta	26
4.	Koulutustoiminta	29
5.	Kunnallispoliittinen toiminta	31
6.	Maaseutupoliittinen toiminta	32
7.	Seurakuntatoiminta	32
8.	Osuuskauppatoiminta	33
9.	Urheilupoliittinen toiminta	33
10.	Pienyrittäjäpoliittinen toiminta	34
11.	Puoluejärjestöt ja jäsenet	35
12.	Piirijärjestöt	36

V	KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	38
1.	Yleistä	38
2.	Henkilökunta	39
3.	Asiantuntijatyöryhmät	39
4.	Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö	40
5.	Muita tapaamisia, kokouksia ja kahdenvälisiä suhteita	46
6.	Edustus eräissä valtiollisissa elimissä	47
7.	Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö	48
VI	TALOUDELLISIA ASIOITA	49
1.	Tilintarkastus	49
2.	Taloudenhoito	49
3.	Omaisuuksien myyntilupia ja siirtoja	49
4.	SDP:n arpajaiset	50
5.	Osto- ja rakennuslupia	50
6.	Työväentalojen korjausmäärärahat	50
7.	Puolueen talous	51
8.	Viesti	52
	ntäyrytykset	52
	SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET	55

KERTOMUS SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1991

I	YLEISKATSAUS	71
1.	Kansainvälinen tilanne	71
2.	Sisäpolitiikka	74
II	PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET	78
1.	Puoluekokous	78
2.	Puolueneuvosto	78
3.	Puoluetoimikunta	80
4.	Hallinnollinen toiminta	81
III	SUUNNITTELU- JA TIEDOTUSTOIMINTA	82
1.	Yleistä	82
2.	Suunnittelutoiminta	83

3.	Työryhmät	85
4.	Tiedotustoiminta	87
5.	Sosialistinen Aikakauslehti	88
6.	Sosialidemokraattiset sanomalehdet	89
IV	JÄRJESTÖTOIMINTA	91
1.	Kansanedustajain vaalit	91
2.	Puoluejärjestöjen sääntöuudistus	93
3.	Henkilökunta	94
4.	Ammattiyhdistystoiminta	94
5.	Koulutustoiminta	99
6.	Kunnallispoliittinen toiminta	100
7.	Maaseutupoliittinen toiminta	102
8.	Seurakuntatoiminta	102
9.	Osuuskauppatoimint	102
10.	Urheilupoliittinen toiminta	103
11.	Pienyrittäjäpoliittinen toiminta	103
12.	Puoluejärjestöt ja jäsenet	104
13.	Piirijärjestöt	105
V	KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	107
1.	Kansainvälinen tilanne	107
2.	Henkilökunta	107
3.	Asiantuntijatyöryhmät	107
4.	Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö	108
5.	Muita tapaamisia, kokouksia ja kahdenvälisiä suhteita	114
6.	Koulutustoiminta	116
7.	Edustus valtiollisissa elimissä	117
8.	Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö	118
VI	TALOUDELLISIA ASIOITA	119
1.	Tilintarkastus	119
2.	Taloudenhoito	120
3.	Omaisuuksien myyntilupia ja siirtoja	120
4.	Osto- ja rakennuslupia	121
5.	Työväentalojen korjausmäärärahat	121
6.	Puolueen talous	122
7.	Viestintäyritykset	122
	SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET	126

KERTOMUS SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1992

I	YLEISKATSAUS	143
1.	Yleistä	143
2.	Talouden syöksykierre.	143
3.	SDP ja hallitus.	145
4.	SDP ja ammattiyhdistysliike.	146
5.	STS:n fuusio.	146
6.	Kansainvälinen ympäristö.	147
II	PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET.	151
1.	Puolueneuvosto.	151
2.	Puoluetoimikunta	153
3.	Hallinnollinen toiminta	154
III	SUUNNITTELU- JA TIEDOTUSTOIMINTA	155
1.	Yleistä	155
2.	Suunnittelutoiminta	156
3.	Työryhmät	158
4.	Tiedotustoiminta	161
5.	Sosialidemokraattiset lehdet	163
IV	JÄRJESTÖTOIMINTA	163
1.	Kunnallisvaalit	163
2.	Sääntöuudistuksen valmistelu.	166
3.	Henkilökunta	167
4.	Ammattiyhdistystoiminta	168
5.	Koulutustoiminta	170
6.	Kunnallispoliittinen toiminta	171
7.	Maaseutupoliittinen toiminta	172
8.	Osuuskauppatoiminta	173
9.	Pienyrittäjäpoliittinen toiminta	174
10.	Forssan kansanjuhla 1993.	175
11.	Kotkavuosi 1993.	175
12.	Puoluejärjestöt ja jäsenet	176
13.	Piirijärjestöt	177

V	KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	179
	1. Toiminnan päälinjat	179
	2. Henkilökunta	180
	3. Asiantuntijatyöryhmät	180
	4. Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö	181
	5. Muita tapaamisia ja kahdenvälisiä suhteita	189
	6. Koulutustoiminta	191
	7. Edustus valtiollisissa elimissä	191
	8. Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö	192
VI	TALOUDELLISIA ASIOITA	194
	1. Tilintarkastus	194
	2. Taloudenhoito	194
	3. Omaisuuden myyntilupia ja siirtoja	194
	4. Lahjoituksia	194
	5. SDP:n arpajaisten tilitys	195
	6. Työväentalojen korjausmäärärahat 1992	195
	7. Puolueen talous	196
	8. Viestintäyritykset	196
	SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET	201
	SDP:n TILINPÄÄTÖKSET 1990-1992	
	SDP:n talous 1990	221
	Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.1990	223
	Tase 31.12.1990	225
	Tilintarkastuskertomus	227
	SDP:n talous 1991	229
	Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.1991	231
	Tase 31.12.1991	233
	Tilintarkastuskertomus	235
	SDP:n talous 1992	237
	Tuloslaskelma 1.1.-31.12.1992	239
	Tase 31.12.1992	241
	Tilintarkastuskertomus	243

SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS VUODEN 1990 VALTIOPÄIVILTÄ

Poliittinen vuosi 1990 ja eduskuntaryhmän toiminta . .	245
Selostuksia eräistä vuoden 1990 valtiopäivillä	
valiokunnissa käsitellyistä asioista	259
Perustuslakivaliokunta	259
Lakivaliokunta	262
Ulkoasiainvaliokunta	263
Valtiovarainvaliokunta	265
Pankkivaliokunta	269
Talousvaliokunta	270
Laki- ja talousvaliokunta	271
Sivistysvaliokunta	273
Maa- ja metsätalousvaliokunta	276
Sosiaalivaliokunta	277
Liikennevaliokunta	281
Puolustusasiainvaliokunta	282
Toinen lakivaliokunta	284

SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS VUODEN 1991 VALTIOPÄIVILTÄ

Poliittinen vuosi 1991 ja eduskuntaryhmän toiminta . .	287
Selostuksia eräistä vuoden 1991 valtiopäivillä	
valiokunnissa käsitellyistä asioista	320
Perustuslakivaliokunta	320
Lakivaliokunta	323
Ulkoasiainvaliokunta	324
Valtiovarainvaliokunta	325
Talousvaliokunta	331
Hallintovaliokunta	333
Sivistysvaliokunta	335
Maa- ja metsätalousvaliokunta	337
Sosiaali- ja terveysvaliokunta	338
Työasiainvaliokunta	340
Liikennevaliokunta	341
Puolustusvaliokunta	342
Ympäristövaliokunta	343

KERTOMUS

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1990

I YLEISKATSAUS

1. Kansainvälinen tilanne

Vuoden 1990 alkupuoli oli kansainvälisessä politiikassa toiveikkuuden ja muutoksen aikaa. Suurvaltasuhteet lämpenivät ja kylmän sodan todettiin päättyneen. Useassa Itä-Euroopan maassa järjestettiin vapaat vaalit ja eteläisessä Afrikassa aloitettiin neuvottelut rotusortopolitiikan lopettamiseksi.

Vuoden loppupuolta varjostivat Persianlahden kriisi ja Neuvostoliiton sisäisen tilanteen kiristyminen.

Irak miehitti elokuun alussa naapurimaansa Kuvvaitin ja liitti sen alueeseen. Miehitys tuomittiin maailmanlaajuisesti ja Yhdysvallat ryhtyi organisoimaan Irakin vastaista rintamaa.

Persianlahden kriisi syveni vuoden loppua kohti. Suomi oli YK:n turvallisuusneuvoston jäsenenä mukana äänestämässä päätöslauselman 678 puolesta, joka antoi Yhdysvaltojen johtamalle liittoutumalle valtuudet myös voimatoimien käyttöön Irakin ajamiseksi Kuvvaitista. Irakille annettiin aikaa ilmoittaa vetäytymisestä 15. tammikuuta 1991. Irakin panttivangeiksi ottamien ulkomaalaisten kohtalosta neuvoteltiin koko syksy. Viimeiset panttivangit, mukana myös suomalaisia, vapautettiin joulukuun alussa.

Neuvostoliitossa jatkettiin uudistuspolitiikkaa. Maan hallinnossa valtaa keskitettiin pääsihteeri Mihail Gorbatshoville, joka valittiin maaliskuussa myös maan presidentiksi. Neuvostoliitossa päätettiin toteuttaa markkinatalouteen tähtäävä talousuudistus. Kansallisuusristiriidoista syntyneitä kahakoita nujerrettiin väkivaltaisesti Bakussa. Baltian mai-

den itsenäisyyspyrkimykset kiristävät maiden välejä Moskovan hallituksen kanssa. Liettuan itsenäisyysjulistus johti parin kuukauden öljyjä kaasusaartoon huhtikuussa. Venäjän federaation presidentiksi valittiin Boris Jeltsin.

Alkuvuodesta aloitetut 2 + 4 -neuvottelut Saksojen yhdistämisestä johtivat yllättävän nopeaan tulokseen. Yhdistyneestä Saksasta tuli Naton jäsen. Yhdistymiseen liittyi suuri rahanvaihto, kun Länsi-Saksan D-markka otettiin käyttöön Itä-Saksan alueella.

Nelson Mandela vapautettiin helmikuun alussa ja samalla Etelä-Afrikan tasavallan hallitus laillisti kolme vuosikymmentä kiellettyä olleen ANC:n. EAT:n hallitus aloitti ANC:n kanssa neuvottelut rotusortojärjestelmän purkamiseksi.

EAT:n naapurimaa Namibia itsenäistyi maaliskuussa YK:n valvonnassa ja maan ensimmäiseksi presidentiksi valittiin vapautusliike SVVAPON johtaja Sam Nujoma.

Nicaraguassa sandinistit hävisivät parlamentti- ja presidentinvaalit pääasiassa oikeistopuolueista koostuvalle UNO-rintamalle. Maata yhdeksän vuotta rasittanut sisällissota contra vastaan päättyi keväällä aselepoon ja armahdukseen.

Monissa Itä-Euroopan maissa järjestetyissä vapaissa vaaleissa siirtyminen kommunistijohtoisesta järjestelmästä johti oikeistoryhmittymien voittoon. Puolassa Solidaarisuusjohtaja Lech Wvalesa valittiin maan presidentiksi.

Euroopan Yhteisön ja EFTAn välisiä neuvotteluja Euroopan talousalueen luomiseksi jatkettiin. Vaikeissa neuvotteluissa pyritään pääsemään ratkaisuun ennen seuraavaa kesää. Joulukuun ministerikokouksessa pystyttiin sopimaan alusta yhteisen päätöksentekojärjestelmän luomiseksi. Suomessa hallitus antoi maaliskuussa eduskunnalle selonteon yhdentymiskehityksestä ja valiokuntakäsittelyn jälkeen eduskunnassa äänestettiin hallituksen luottamuksesta. Ruotsi ilmoitti loppuvuodesta hakevansa EY:n jäsenyyttä vuoden 1991 aikana.

CATT:n ns. Uruguayn kierroksen neuvottelut jumiutuivat joulukuussa EY:n ja Yhdysvaltojen väliseen erimielisyyteen maatalouden tuen vähennyksistä.

Neuvostoliitto ilmoitti joulukuussa lopettavansa Suomen kanssa käytävän clearing-kaupan.

Suurvaltajohtajat George Bush ja Mihail Gorbatshev päättivät yllättäen pitää huipputapaamisensa syyskuussa Suomessa. Presidentti Koivisto toimi huippukokouksen isäntänä. Suurvaltajohtajat antoivat julkilausuman Persianlahden kriisistä, johon toivottiin rauhanomaista ratkaisua. Presidentti Bush ilmoitti Neuvostoliitolle annettavasta talousavusta.

ETYK-prosessi voimistui vuoden 1990 aikana. Alkuvuodesta pidetty ETYKm talouskokous antoi tukensa markkinataloudelle. Pariisissa joulukuussa pidetyssä ETYKm huippukokouksessa luotiin 34 valtion voimin pohjaa uudelle Euroopalle. Vanhan kahtiajaon ajan todettiin olevan mennyttä, uusi Eurooppa rakentuu demokratian ja ihmisoi-keuksien kunnioittamisen periaatteille. Pariisissa allekirjoitettiin TAE-sopimus, jonka perusteella Euroopasta poistetaan suuri määrä ta- vanomaisia aseita. ETYK:lle asetettiin myös pieni pysyvä sihteeristö Prahaan.

Suomi muutti syyskuussa Saksojen yhdistymiseen liittyen tulkintaansa Pariisin rauhansopimuksen III osan määräyksistä katsoen niiden me- nettäneen merkityksensä ydinaseita koskevaa kieltoa lukuun ottamatta. Samassa yhteydessä myös YYA-sopimuksen tulkintaa muutettiin Sak- saa koskevilta osilta. Uusi tulkinta ei muuta Suomen turvallisuus- ja puolueettomuuspolitiikkaa vaan se on nähtävä Suomen täysivaltai- suutta korostavana toimena.

2. Sisäpolitiikka

Vuosi 1990 oli jo toinen peräkkäinen vuosi, jolloin ei ollut valtakun- nallisia vaaleja. Seuraavana vuonna pidettävät eduskuntavaalit näkyi- vät eduskunnassa välilyksymystehtailuna. Hallitus antoi eduskunnalle useita selontekoja. Erityisesti henkilökysymykset ja tulevien presiden- tinvaalien ehdokasasetelmat kiinnostivat julkista sanaa. Asiateemoista olivat esillä mm. yli vaalien lepäämään jäänyt valtiosääntöuudistus, verouudistus, asuntoasiat, korkea hinta- ja korkotaso, ympäristön ja

rantojen suojele, postin palvelut ja eläkeasiat, Euroopan yhdentymiskehitys ja taloudelliseen yhdentymiseen liitetyt uhkakuvat ja erityisesti loppuvuodesta pakolaiskysymykset. Vuoden loppupuolella alkoi Suomenkin kansantaloudessa näkyä Neuvostoliiton talousvaikeuksien ja idänkaupan tyrehtymisen ja Suomen läntisten vientimaiden taloustaantumien vaikutukset.

Vuosi alkoi tasavallan presidentin ennustaessa uudenvuodenpuheessaan synkkeneviä talousnäkyviä. Hän vetosi tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun tähtäävien neuvottelujen jatkamisen puolesta. Vasta 40 prosentilla SAK:n jäsenkunnasta oli neuvottelutulos. Muut palkansaajien keskusjärjestöt olivat jo hyväksyneet ratkaisun. Aikaa oli tammiin puoliväliin, jolloin tulopoliittinen kokonaisratkaisu oli määrä allekirjoittaa.

Määräaikaan mennessä syntyi uudelleen käynnistyneiden liittokohdistusten neuvottelujen tuloksena riittävän monta sopimusta, mikä riitti SAK:n liittymiseen äänestyksen jälkeen kokonaisratkaisun hyväksyjien joukkoon. Sopimuksen tavoitteeksi asetettiin palkansaajien reaalityövoiman kasvu yhteensä 4,5 prosentilla vuosina 1990-91. Kokonaisratkaisuun sisältyi vero-, talous- ja sosiaalipoliittisia tavoitteita, mm. aikuiskoulutuksen uusi rahoitusjärjestelmä, luottamushenkilöiden aseman parantaminen ja pitkään työelämässä olleiden kuntoutuksen lisääminen. Ratkaisuun liittyi myös työttömyysturvan parantamista, vuokrien korotuspaineiden hillintää, päivähoidon ja lapsilisien lisäämistä. Kaksivuotisen sopimukseen toista vuotta koskevien palkkojen tarkistusneuvottelut keskusjärjestöjen oli määrä käydä syksyllä marraskuun puoliväliin mennessä.

Nk. Kallion sopimuksen piiriin kuului kaikkiaan 1,4 miljoonaa palkansaajaa. Ulkopuolelle jättäytyivät mm. puu-, paperi-, kemian-, tekstiili-, elintarvike-, auto- ja kuljetusalat, osa rakennusalaista ja TVK:n Pankkitoimihenkilöliitto, joka ryhtyi työtaistelutoimiin. Alkuvuodesta yli kuukauden kestänyt lakko ja työsulku tulkittiin osittain järjestöpoliittiseksi.

Hallituksen kokoonpanossa tapahtui vuoden aikana useita muutoksia. Kokoomuksen kansanedustaja Mauri Miettinen aloitti vuoden alusta sosiaali- ja terveysministerinä Helena Pesolan siirryttyä Kansaneläkelaitokseen johtajaksi. Sosialidemokraateista valtiovarainministeri Erkki

Liikanen jätti 1.3. ministerin tehtävät siirtyäkseen suurlähettilääksi EY:öön. Matti Louekoski siirtyi valtiovarainministeriksi ja Tarja Halonen hänen tilalleen oikeusministeriksi. Hänen tilalleen toiseksi sosi- aali- ja terveysministeriksi nimitettiin kansanedustaja Tuulikki Hämäläinen.

Kesäkuussa Ole Norrback siirtyi puolustusministerin tehtävästä opetus- ministeriksi ja myös RKP:n puheenjohtajaksi Christoffer Taxellin jätet- tyä politiikan ja siirryttyä yritysjohtajaksi. Elisabeth Rehnistä tuli maail- man ensimmäinen naispuolinen puolustusministeri. SMP:n liikennemi- nisteri Raimo Vistbacka joutui lähtemään hallituksesta elokuun lopus- sa. Puolueella oli syntynyt hallituskumppaneitten kanssa kiistaa eläke- asioista ja muut puolueet tulkitsivat tilanteen SMP:n eroksi, vaikka puolue itse ei ollut eropyyntöä jättänytkään. Liikenneministerin tehtä- vät siirtyivät kansliaministeri Ilkka Kanervalle, mutta viestintäkysymyk- set kulttuuriministeri Anna-Liisa Kasuriselle. Kansliaministerin paikka jätettiin täyttämättä.

Kevättä ja kesää hallitsivat puoluekokoukset. Pitkään puuhattu nk. vasemmistoliittohanke eteni päätöksentekovaiheeseen. SKP ja SKDL lakkauttivat itsensä ja perustivat huhtikuun lopussa Vasemmistoliiton. Puheenjohtajaksi valittiin Claes Andersson puoluesihteeriksi Matti Viialainen. Uuden puolueen sisällä iti jo sen syntyessä kommunistien vanhan riidan siemen.

SDP:n puoluekokous oli kesäkuun alussa Lappeenrannassa. Pu- heenjohtaja Pertti Paasio valittiin uudelleen äänestyksen jälkeen. Haastajana oli Paavo Lipponen. Puoluesihteeriksi Ulpu Iivari valittiin puoluesihteeriksi yksimielisesti. Kokouksessa hyväksytyjä uusia sään- töjä ryhdyttiin välittömästi noudattamaan mm. valitsemalla puolueelle kahden sijasta kolme varapuheenjohtajaa. Uusiksi varapuheenjohtajik- si valittiin Matti Puhakka, Tarja Filatov ja Tuulikki Hämäläinen.

Keskustapuolueessa käytiin kiivas puheenjohtajakilpailu kolmen eh- dokkaan kesken. Väistävän puheenjohtajan seuraajaehdokkaakseen nostama Esko Aho voitti Keskustan puoluekokouksessa pidetyissä äänestyksissä Eeva Kuuskoski-Vikatmaan ja puoluesihteerin tehtävästä luopuvan Seppo Kääriäisen. Puoluesihteeriksi valittiin Erja Tikka.

Koko syksyn oli taloudellinen tilanne maassa huonontunut ja ennusteet näyttivät vain huononevaa suuntaa. Taloudellisen tilanteen vakavuuden edessä saatiin syntymään valtion menojen säästöpaketti. Keskustelussa nousi esille myös maatalouden ylituotanto ja vaadittiin leikkauksia kohtuuttomaksi paisuneeseen vientitukeen. Tuomittiin pankkien pyrkimykset maksattaa kasinopelitappioitaan nostamalla yksipuolisesti asuntovelallisten lainakorkoja. Syksyllä verohallitus ilmoitti vuotta 1989 koskevan verotuksen valmistumisen myöhästyvän aina seuraavan vuoden kevääseen saakka. Valmisteilla olevaa kuntien ja kuntainliittojen valtionosuusjärjestelmän uudistamista pidettiin toisaalta tärkeänä mutta toisaalta vielä niin keskeneräisenä, että asian todettiin siirtyvän seuraavan eduskuntakauden alkuun.

Kaksivuotisen tulo ratkaisun toista vuotta koskeviin neuvotteluihin tarvittiin jälleen avuksi Teuvo Kallio. Taloudellisen tilanteen synkkyys edesauttoi ratkaisua, joka nostaa työvoimakustannuksia puolet vähemmän kuin sopimuksen ensimmäistä vuotta koskevat kustannukset. Keskusjärjestöt hyväksyivät Kallion ehdotuksen. Kuitenkin SAK:n hallituksessa ratkaisusta äänestettiin. Äänestyskäyttäytyminen ei noudattanut poliittista ryhmäjakoa, vaan kysymyksessä oli lähinnä Metalliliiton ohjepalkkoja koskeva kiista.

SAK:n puheenjohtaja Pertti Viinasen jätettyä sopimuksen solmimispäivänä tehtävänsä ja tultua nimitetyksi Eläketiedotustoimiston toimitusjohtajaksi hänen seuraajakseen kesällä 1991 pidettävään edustajakokoukseen saakka valittiin SAK:n sihteeri Lauri Ihalainen. Jo keväällä STTK oli valinnut puheenjohtajakseen Esa Svanljungin Jorma Reinin tultua nimitetyksi valtakunnansovittelijaksi.

Talvisodan päättymisestä tuli vuonna 1990 kuluneeksi 50 vuotta. Tapahtumaa ja veteraaneja muistettiin laajasti, ja sodan syistä käytiin avointa keskustelua.

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. Puoluekokous

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen varsinainen 35. puoluekokous pidettiin 6.-10.6.1990 Lappeenrannassa, Lappeenrannan kaupungintalon Lappeenranta-salissa. Kokouksessa oli 331 osanottajaa, jotka valittiin 11.-12.2.1990 toimeenpannussa puolueäänestyksessä, mikäli vaaliyhtymän edustajia ei oltu nimetty yksimielisesti.

Puoluekokous päätti hyväksyä uudet puolueen säännöt ja puolueosastojen mallisäännöt. Puoluekokous antoi Kansainvälispoliittisen kannanoton ja sen liitteenä olevan kannanoton alueellisiin kriiseihin ja hyväksyi SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet. Puoluekokous hyväksyi puolueelle korkeakoulu- ja tiedepoliittisen ohjelman sekä ympäristöpoliittisen kannanoton. Kokous päätti yhtenäisjäsenmaksusta vuosi 1991-1993. Kokoukselle oli tehty yhteensä 231 aloitetta.

Puoluekokouksen ohessa järjestettiin ympäristöaiheinen seminaari, jossa alustivat mm. Norjan Työväenpuolueen puheenjohtaja Gro Harlem Brundtland ja Neuvostoliiton ympäristöministeri Nikolai Vorontsov. Puoluekokouksen päätteeksi järjestettyyn kulkueeseen ja ulkoilmajuhlaan osallistui n. 10.000 iloista puolueen jäsentä ja kannattajaa.

Puoluekokous valitsi puolueen puheenjohtajaksi Pertti Paasion ja puoluesihteeriksi Ulpu Iivarin, I varapuheenjohtajaksi Matti Puhakan, II varapuheenjohtajaksi Tarja Filatovin ja III varapuheenjohtajaksi Tuulikki Hämäläisen. Puolueneuvoston puheenjohtajaksi puoluekokous valitsi Risto Tuomisen, I varapuheenjohtajaksi Helena Rissanen ja II varapuheenjohtajaksi Juha Nummelan.

2. Puolueneuvosto

Helsingin XXXIV puoluekokouksen valitsemina ovat puolueneuvoston kuuluneet puheenjohtajana Risto Tuominen, I varapuheenjohtajana Helena Rissanen ja II varapuheenjohtajana Esko J. Ojala sekä muina varsinaisina jäseninä ja varajäseninä:

Helsingin piiristä Tuula Haatainen, Erkki Tuomioja, Pekka Morri ja Pekka Kuutschin, varalla Risto Meriläinen, Sirkka Kivi, Lahja Palomäki ja Anni Sovala.

Uudenmaan piiristä Irene Korimäki, Anneli Silvennoinen, Kaisa Raatikainen, Hannu Ikonen, Pertti Paakkinen, Risto Mikkonen ja Soili Tuovinen, varalla Jouko Launonen, Raimo Lehtonen, Matti Nieminen, Tarja Kautto, Timo Pirttijärvi, Mauri Keskinen ja Kerttu Savolainen

Varsinais-Suomen piiristä Sirkka-Liisa Rimpelä, Terho Lehto, Reijo Lindqvist ja Rauno Saari, varalla Anja Savolainen, Jukka Siren, Matti Kallio-Soukainen ja Seppo Laitinen

Satakunnan piiristä Harri Kivenmaa, Juha Nummela, Pirkko Valtonen, Voitto Kivistö ja Uljas Mäkelä, varalla Kari Rantala, Matti Vannekari, Alpo Jokinen, Rauno Hakala ja Jorma Mikkonen

Etelä-Hämeen piiristä Isto Hannula, Aulis Kaistinen, Aarne Kauranen, Markku Riipinen ja Marjaleena Tuliainen, varalla Helvi Sillanmäki, Reijo Uhlgren, Raimo Järvinen, Jouko Kanerva ja Lilja Valjakka

Pohjois-Hämeen piiristä Anneli Helen, Leo Koskinen, Reino Ojala, Risto Sänkiahö ja Ari Ylönen, varalla Leena Mankkinen, Pentti Lehtinen, Raija Leponiemi, Seppo Salminen ja Antti Kuurila

Kymen piiristä Sirkka Kotola, Olavi Simonen, Teuvo Turunen, Heikki Luukkanen, Alvar Leskinen ja Timo Setälä, varalla Teuvo Kinnunen, Olavi Kunnasto, Pirkko Silta, Veikko Sollo, Soili Häkkinen ja Olli Ervasti

Mikkelin piiristä Jukka Nurminen, Antti Leskinen ja Raimo Mähönen, varalla Anja Kuuramaa, Liisa Ruokoselkä ja Mauno Kuusela

Kuopion piiristä Olavi Ruotsalainen ja Kari Kortelainen, varalla Jorma Kukkonen ja Erkki O. Hämäläinen

Pohjois-Karjalan piiristä Seija Vuorenpää, Raimo Holopainen ja Esa Lahtela, varalla Juha Hämäläinen, Seija Junninen ja Pauli Bau

Keski-Suomen piiristä Hannu Kylmänen, Veikko Halonen, Eino-Erkki Vainiola ja Esko Rantamäki, varalla Helena Hokkanen, Jorma Toikkanen, Reijo Laitinen ja Kauko Suvikorpi

Vaasan piiristä Juhani Hyvönen, Marjatta Vehkaoja ja Mikko Boren, varalla Toive Tynjälä, Mauno Ojaniemi ja Veikko Sipilä

Oulun piiristä Heikki Seppälä, Maija Nivala ja Aarno von Bell, varalla Markku Arvola, Vuokko Väänänen ja Viljo Taivalkoski

Lapin piiristä Reino Korpioja ja Eila Surakka, varalla Martti Immo ja Sinikka Näätsaari

Ruotsalaisesta Työväenliitosta Thor Granfors ja Christer Björkstrand, varalla Mari-Ann Raunio ja Anders Björklöv.

SDP:n puolueuuvoston sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 8.-9.3.1990 Helsingissä. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokous käsiteli ja hyväksyi kansanedustajaehdokkaista toimeenpantavan jäsenäänestyksen äänestys- ja vaalijärjestyksen sekä asiakirjan Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta 2000-luvulla - Sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivoja, antoi julkilausumat sisäpolitiikasta ja sosiaali- ja terveyspolitiikasta sekä kannanoton Kansainvälisen naistenpäivän johdosta.

Lappeenrannan XXXV puoluekokouksen valitsemina ovat puolueuuvostoon kuuluneet puheenjohtajana Risto Tuominen, I varapuheenjohtajana Helena Rissanen ja II varapuheenjohtajana Juha Nummela sekä muina varsinaisina jäseninä ja varajäseninä:

Helsingin piiristä Lipponen Paavo, Aalto Ulla-Marja, Asunmaa Piritta, Tuomioja Erkki ja Stam Arno, varalla Meriläinen Risto, Niemi Veli-Mikko, Piirto Minna ja Siren Leena

Uudenmaan piiristä Paakkinen Pertti , Nieminen Matti, Kähärä Juha, Jämsen Tuula, Väyrynen Sai, Jääskeläinen Markku J. ja Hakanen Urpo, varalla Sairanen Jussi, Hako Jukka, Peltonen Juha, Lindroos-Himberg Kirsi, Karrimaa Antti ja Heikkinen Sinikka

Varsi nais-Suomen piiristä Kivikoski Matti, Rimpelä Sirkka-Liisa, Näätä Heikki, Laitinen Seppo ja Virtanen Tauno, varalla Sedig Mikko, Ahokas Markku, Rasi Pirkko ja Ilola Mona

Satakunnan piiristä Koskinen Antti, Laine Eero, Mattila Antti, Heino Mirva, Rantala Kari ja Wessman Ilona, varalla Tupila Unto, Mikkonen Pirjo, Laakso Antti, Saarinen Väinö ja Vannekari Matti

Etelä-Hämeen piiristä Lintunen Pertti, Auvinen Pentti, Hannula Isto, Kauranen Aarne ja Tuliainen Marjaleena, varalla Luhtavaara Reijo, Lähteenmäki Maire, Valjakka Lilja ja Kanerva Jouko

Pohjois-Hämeen piiristä Niemi Jussi, Salminen Seppo, Leponiemi Raija, Koskinen Leo, Mankkinen Leena ja Riipinen Markku, varalla Ojala Reino, Ylönen Ari, Härmäläinen Maija-Liisa, Lehtinen Pentti, Koivula Arja

Kymen piiristä Kotola Sirkka, Myyryläinen Hannu, Setälä Timo, Simonen Olavi, Turunen Teuvo, Mäkelä Taito ja Luukkanen Heikki, varalla Yrkkö Veikko, Mattila Merja, Tumelius Liisa, Häkkinen Soili, Lindeman Pertti ja Seppälä Vaito

Mikkelin piiristä Aholainen Markku, Mähönen Raimo, Jaatinen Maija-Liisa ja Erola Sirpa, varalla Pennanen Raija, Ruokoselkä Liisa ja Haaverinen Arto

Kuopion piiristä Kukkonen Jorma, Ruotsalainen Olavi ja Kortelainen Kari, varalla Härmäläinen Erkki ja Kuronen Matti

Pohjois-Karjalan piiristä Lukkarinen Matti, Lahtela Esa, Vuorenpää Seija ja Härmäläinen Juha, varalla Bau Pauli, Holopainen Raimo ja Mäkilängas Liisa

Keski-Suomen piiristä Oksa Anja, Pasanen Tuula, Toikkanen Jorma, Lähteenmäki Vesa ja Rantamäki Esko, varalla Kylmänen Hannu, Väinölä Eino-Erkki, Pihlajasaari Helena ja Levänen Marja

Vaasan piiristä Hyvönen Juhani, Vehkaoja Marjatta, Tyni Seppo ja Tynjälä Toive, varalla Tenkula Tarja, Pohjonen Markku ja Sarja Tauno

Oulun piiristä Kitinoja Ritva, Nivala Maija ja Pasanen Matti, varalla Mällinen Juhani ja Mustonen Leena

Lapin piiristä Lampi Tauno, Päckilä Matti ja Haarahiltunen Liisa, varalla Rundgren Lasse ja Lensu Johanna

Ruotsalaisesta Työväenliitosta Paavola Maire, Sjöberg Stefan ja Björkstrand Christer, varalla Raunio Mari-Ann ja Hellman Rauno

Puolueneuvoston syyskokous pidettiin 7.-8.11.1990 Helsingissä. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokous käsitteli ja hyväksyi SDP:n tavoitteita vaalikaudelle 1991-94 tunnuksella Sinulle, Suomelle, Euroopalle - SDP. Puolueneuvosto keskusteli Suomen osallistumisesta Euroopan yhdyntymiseen ja hyväksyi asiasta kannanoton.

3. Puoluetoimikunta

Helsingin XXXIV puoluekokouksen valitsemina ovat puoluetoimikuntaan kuuluneet puheenjohtajana Pertti Paasio, I varapuheenjohtajana Matti Ahde ja II varapuheenjohtajana Pirjo Ala-Kapee ja puoluesihteerinä Ulpu Iivari sekä muina varsinaisina jäseninä Pekka Ruotsalainen, Paavo Lipponen, Erkki Liikanen, Jarmo Rantanen, Arpo Heinonen, Ulla Turkki, Pentti Sahi, Per-Erik Lundh ja Kaj Bärlund sekä varajäseninä Matti Puhakka, Irma Peiponen, Markus Aaltonen, Tuulikki Hämäläinen, Armas Lahoniitty ja Raija Niemi.

Puoluetoimikunnan viikottaisiin kokouksiin ovat osallistuneet puolue-neuvoston puheenjohtaja Risto Tuominen, Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Pertti Hietala, Demarin päätoimittaja Jukka Halonen sekä lehden kolumnisti Aimo Kairamo, Arbetarbladetin päätoimittaja Alf-Erik Helsing, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton puheenjohtaja Juha Eskelinen, Sosialidemokraattisten Naisten pääsihteeri Tuula Haatainen sekä Nuorten Kotkain Keskusliiton puheenjohtaja Saara-Maria Paakkinen.

Lappeenrannan XXXV puoluekokouksen valitsemina ovat puoluetoimikuntaan kuuluneet puheenjohtajana Pertti Paasio, I varapuheenjohtajana Matti Puhakka, II varapuheenjohtajana Tarja Filatov ja III varapuheenjohtajana Tuulikki Hämäläinen ja puoluesihteerinä Ulpu Iivari sekä muina varsinaisina jäseninä Rauno Ihalainen, Jouni Back-

man, Pekka Korpinen, Antti Kalliomäki, Pekka Ruotsalainen, Ulla Turkki, Lasse Eskonen, Matti Luttinen ja Kaj Bärlund sekä varajäseninä Tuula Haatainen, Sinikka Näätsaari, Armas Lahoniitty, Irma Peiponen, Heikki Seppälä ja Markus Aaltonen.

Puoluetoimikunnan kokouksiin ovat osallistuneet Sosialidemokraattisen hallitusryhmän jäsenet Jarmo Rantanen, Matti Louekoski, Tarja Halonen ja Anna-Liisa Kasurinen, puolueuuvoston puheenjohtajat Risto Tuominen, Helena Rissanen ja Juha Nummela, Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Pertti Hietala, Demarin päätoimittaja Jukka Halonen sekä lehden kolumnisti Aimo Kairamo, Arbetarbladetin päätoimittaja Alf-Erik Helsing, UP-uutispalvelu Oy:n edustajana Tuomas Harpf, Nuorten Kotkain Keskusliiton puheenjohtaja Saara-Maria Paakkinen ja Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliiton puheenjohtaja Pauli Kivipensas.

Puoluetoimikunta on vuoden 1990 aikana pitänyt 35 kokousta, joista pöytäkirjoihin on merkitty 478 pykälää.

4. Hallinnollinen toiminta

Puoluetoimiston hallinto-organisaatioon kuuluvaan työvaliokuntaan ovat puoluetoimikunnan päätöksen mukaisesti kuuluneet puoluetoimikunnan puheenjohtaja, puoluesihteeri, puoluetoimiston eri osastojen ja yksiköiden päälliköt, ay-sihteeri ja tiedotussihteeri.

Työvaliokunta on käsitellyt puolueen politiikkaan, talouteen ja hallintoon liittyvät kysymykset ja tehnyt niistä päätösehdotuksia puoluetoimikunnalle sekä käsitellyt puoluetoimiston toimintaan ja talouteen liittyvät asiat.

Puoluetoimiston hallinnollisten ja taloudellisten asioiden valmistelu, ohjaus, valvonta, keskitetyt palvelutoiminnot sekä puolueen jäsen- ja järjestörekisteriasiat on hoidettu hallinto-osastolla.

Hallinto-osaston henkilövahvuus on ollut 22 henkilöä.

Osastopäällikkönä on toiminut Maunu Ihalainen, toimistosihteerinä Sisko Lipsanen ja yhdistysrekisteriasioista ja jäsenasioista vastaavana jaostosihteerinä Eero Jämbäck.

Puoluejohdon sihteerinä on toiminut Liisa Mattila.

Kertomusvuoden päättyessä oli puolueen jäsenrekisterissä olevien jäsenten määrä 81.896, joista oli miehiä 50.472 ja naisia 31.424, vapaaajaksi 14.939, maksuvapaita jäseniä 10.959 ja äänioikeutettuja jäseniä 66.741. Jäsenasiat olivat vuodenvaihteessa hoitamatta 15.155 jäseneltä.

Vuoden 1990 aikana liittyi puolueeseen uusia jäseniä 1.320, samanaikaisesti poistui jäsenyydestä 4.661. Äänioikeutettujen määrä väheni 4.193 jäsenellä. Muita muutoksia jäsenrekisteriin tehtiin 12.637. Jäsenrekisteritapahtumia oli vuoden 1990 aikana yhteensä 18.618.

III SUUNNITTELU- JA TIEDOTUSTOIMINTA

1. Yleistä

Alkuvuodesta toiminnan painopiste oli puoluekokousasiakirjojen ja ohjelmaluonnosten viimeistelyssä ja loppuvuodesta eduskuntavaaliteemojen ja -aineiston valmistelussa ja jäsenlehti-uudistuksen suunnittelussa.

31.8. saakka toimineella suunnitteluosastolla työskentelivät suunnittelu- ja tiedotuspäällikkö Matti Linnanahde, suunnittelusihteerit Paula Parmanne ja Arja Ronkainen, tiedotussihteerit Hannu Taavitsainen 31.7. saakka, informaatikko-arkistonhoitaja Kirsti Lumiala, osastosihteerit Sirpa Paltamo ja tiedotuksen sihteerit Merja Iljin.

Osasto muuttui 1.9. voimaan tulleen organisaatiomuutoksen jälkeen poliittiseksi osastoksi, jonka päätoiminnot ovat suunnittelutoiminta ja tiedotustoiminta. Osastolla ovat työskennelleet osaston päällikkönä Matti Linnanahde, tiedotussihteerit Arja Ronkainen ja tiedotustoiminnan sihteerit Merja Iljin. Suunnitteluyksikössä ovat työskennelleet suunnittelupäällikkö Paula Parmanne, suunnittelusihteerit Arja Pitkänen, kielenkääntäjä Anneli Koivisto, informaatikko-arkistonhoitaja Kirsti Lumiala 30.11. saakka ja osastosihteerit Sirpa Paltamo.

2. Suunnittelutoiminta

Vuoden 1990 puoluekokouksen käsittelyyn tulevien ohjelmien ja kannanottojen valmistelutyö jatkui tiiviinä alkuvuodesta. Puoluetoimikunta antoi lausunnot puoluekokoukselle lähetetyistä aloitteista ja teki esitykset korkeakoulu- ja tiedepoliittiseksi ohjelmaksi ja 1990-luvun tavoiteohjelmaksi, joka sai myöhemmin nimekseen SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet. Aikaisemman päätöksen mukaisesti kevään puolueuuvoston käsittelyyn valmistui asiakirja Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kartoitus 2000-luvulla - sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivoja. Samalla annettiin sosiaali- ja terveyspoliittinen julkilausuma.

Edellisen puoluekokouksen muidenkin päätösten seurantatyö jatkui osin tarkoitusta varten asetetuissa asiantuntija- ja projektityöryhmissä. Asiasta valmisteltiin raportti puoluekokousedustajille.

Puoluekokouspäätöksen mukaisesti asetettujen energiansäästöryhmän ja tulevaisuustyöryhmän työ käynnistyi. Tulevaisuuden visioita pohtiva työryhmä pyrkii pysymään "ajan valtimolla". Työn tulosten perusteella uudistetaan tai laaditaan kokonaan uudelleen seuraavalle puoluekokoukselle koko puoluekokouskautta ja sitä pitempää ajanjaksoa käsittelevä SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet -ohjelma.

Erillisohjelmista päättää puolueuuvosto. Puoluekokouksen päätöksen mukaisesti on asetettu energiansäästöryhmä valmistelemaan puoluekokouksen edellyttämät konkreettiset energiansäästötoimet aikatauluineen sisältävän ohjelman syksyn 1991 puolueuuvoston käsittelyyn.

Muiden ohjelma- tai lisäselvitystyötä edellyttävien päätösten valmistelua varten on asetettu määräaikaisia suppeita projektiryhmiä.

Ajankohtaisista kysymyksistä on valmisteltu kannanottoluonnoksia ja aikaisempien päätösten mukaisesti ohjelmaluonnoksia puolueen päätävälle elimille. Puoluetoimikunnan antamat julkilausumat, kannanotot ja tiedotteet käsittelivät mm. tulo- ja talouspoliittista ratkaisua (16.1.), uhanalaisia metsiämme (1.2.), margariinin hinnan alentamisvaatimusta, ja samalla edellytettiin, ettei vähärasvaisen maidon hintaa saa nostaa (22.2.), sos.dem. ministerien poisjäämistä valtionyhtiöiden

hallintoneuvostoista (tiedote 1.3.), että asuntomaan hintojen hillintä on SDPrille hallituskysymys (5.4.), että ptk hyväksyi osaltaan hallituksen asunto- ja maapoliittisen ratkaisun (tiedote 26.4.), kunnallista kuluttajaneuvontaa (26.4.), metsästys- ja kalastusoikeuksia kansalle (10.5.), sosialidemokraattien verolinjaa (10.5.), ruoan hinta eurooppalaiselle tasolle (24.5.), Vaasan korkeakouluasiasiaa (31.5.), SDP:n tukea hallituksen periaatepäätökselle rantojen suojeleohjelman toteuttamisesta (9.8.), valtion vuoden 1991 talousarviota vaatiin mm. vakaata talouskehitystä, vastuuta yrityksille, painopistettä lapsiin ja asumiseen ja tehoa ympäristönsuojeluun (17.8.), vaatimusta saada Keskusta täsmentämään väitteitään budjettiesityksen löysyydestä ja haittaverojen vähäisyydestä (13.9.), pankkien yksipuolista lainaehdotusten muuttamista (14.9.), ympäristöpolitiikkaa (27.9.), tuen antamista ulkopoliittikan johdolle (tiedote 13.12.)

SDP:n 8.-9.3. pidetty puolueeneuvoston kokous antoi kansainvälisen naistenpäivän julkilausuman (8.3.). Sisäpoliittinen julkilausuma (9.3.) otti kantaa mm. kansanvaltaan, verouudistukseen, asuntopolitiikkaan, kuluttaja- ja hintapolitiikkaan. Puolueeneuvosto antoi myös julkilausuman sosiaali- ja terveystaloudellisuudesta (9.3.) ja käsitteli asiakirjan Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta 2000-luvulla - sosiaali- ja terveystaloudellisuuden suuntaviivoja.

Syksyn puolueeneuvoston kokous käsitteli muistiota Euroopan taloudellisesta yhdistymisestä ja antoi asiasta kannanoton (8.11.). Puolueeneuvosto päätti myös tavoitteista vaalikaudelle 1991-1994 teemalla Sinulle, Suomelle, Euroopalle - SDP.

Työryhmät ja suunnitteluyksiköt ovat tuottaneet kannanottoluonnosten lisäksi entiseen tapaan myös muuta aineistoa poliittisen keskustelun ja päätöksenteon pohjaksi. Erityisesti syksyllä työllisti eduskunta-vaaliehdokkaille ja vaalityöntekijöille toimitettu vaalityökansio.

Poliittisia ilmiöitä ja yhteiskunnan kehityssuunnitteita koskeva pidemmän tähtäyksen selvitystyö jatkui. Työssä käytettiin hyväksi neljän suurimman puolueen yhteisistä mielipidetiedusteluista saatuja kokemuksia.

Puoluetöiden arkistoinnissa hyödynnettiin koko toimiston ATK-järjestelmää.

3. Työryhmät

Vuoden 1990 puoluekokoukseen saakka toimivat seuraavat puolue-toimikunnan asettamat, suunnitteluosastoa avustaneet asiantuntija- ja projektityöryhmät (suluissa nimittämispäivät):

Alue-, työllisyys- ja elinkeinopoliittinen työryhmä (15.10.1987): pj. Pekka Ruotsalainen, vpj. Jussi Niemi ja Hannu Tapiola ja siht. Seija Salo sekä jäsenet Juha Eskelinen, Mauri Hattunen, Kyösti Kiuru, Timo Koivisto, Anu Linnanahde, Kari Nenonen, Esko J. Ojala, Veijo Ojala, Juha Palosuo, Tuire Santamäki, Esko Tikka ja Ensio Vatanen.

Työryhmä ei enää pitänyt kokouksia vuonna 1990.

Asuntopoliittinen projektityöryhmä (17.3.1988): pj. Ilkka Joenpalo, vpj. Martti Asunmaa, siht. Jari Virtanen sekä jäsenet Jussi-Pekka Alanen, Sirkka Hautajärvi, Hannu Hirvonen, Reijo Kantola, Eeva Laitila, Veijo Lehto, Raija Niemi, Päivikki Raitis, Sisko Seppä, Olavi Syrjänen, Ilkka Sumu ja Markku VVallin.

Asuntopoliittinen työryhmä piti vuonna 1990 viisi kokousta käsitellen mm. asumisoikeusjärjestelmää.

Korkeakoulu- ja tiedepoliittinen työryhmä (15.10.1987): pj. Aulis Aarnio, siht. Ulla Ekberg ja Raija Latva-Karjanmaa sekä jäsenet Markus Aaltonen, Elisabeth Helander, Matti Hosia, Pauli Kivipensas, Tatu Leinonen, Matti Louekoski, Irmeli Niemi, Tuulikki Nurminen, Keijo Paunio, Liisa Santti, Esko-Olavi Seppälä ja Ari Ylönen.

Työryhmä piti yhden kokouksen vuonna 1990. Työryhmä valmisti korkeakoulu- ja tiedepoliittista ohjelmaa, joka oli tammikuussa puolue-toimikunnassa ja hyväksyttiin kesän puoluekokouksessa sekä kannottoa Vaasan korkeakoulusta.

Koulutuspoliittinen projektityöryhmä (17.3.1988): pj. Irma Peiponen, vpj. Arpo Heinonen, siht. Timo Lähdesmäki ja Kaijamaija Parviainen sekä jäsenet Erkki Aho, Hanni Koljonen, Ulla Ekberg, Jari Pekka Jyrkänne, Heli Kuusi, Heikki Mäenpää, Timo Roos ja Pekka Väänänen.

Koulutuspoliittinen projektityöryhmä piti vuonna 1990 kaksi kokousta käsitellen mm. peruskoulun kehittämistä.

Kuluttajapoliittinen projektityöryhmä (17.3.1988): pj. Leena Simonen, vpj. Marja-Liisa Tykkyläinen, siht. Jarmo Viinanen sekä jäsenet Ilkka Cantell, Kaija Kortekangas, Leena Leikas, Maili Mustonen, Merja Oksanen, Eero Ollikainen, Anneli Roine, Minna Sartes, Jyrki Tala ja Risto Tuominen.

Kuluttajapoliittinen projektityöryhmä on kokoontunut vuonna 1990 yhden kerran valmistellen kannanottoa kunnallisesta kuluttajaneuvonnasta.

Liikennepoliittinen projektityöryhmä (17.3.1988): pj. Matti Luttinen, vpj. Riitta Myller, siht. Piritta Asunmaa ja Reijo Svento sekä jäsenet Tapio Bergholm, Peter Boldt, Pertti Hietala, Matti Järvinen, Matti Karelius, Rolf Paqvalin, Matti Puhakka, Inkeri Numminen, Pertti Tuomola ja Seppo Westerlund.

Liikennepoliittinen projektityöryhmä kokoontui yhden kerran vuonna 1990. Kokouksen aiheena oli liikenneturvallisuus ja toinen parlamentaarinen liikennekomitea.

Maaseutupoliittinen työryhmä (11.2.1988): pj. Kari Rajamäki, siht. Pentti Puoskari ja Kari Pelkonen sekä jäsenet Kerttu Törnqvist, Jouni Backman, Pertti Parmanne, Seppo Hassinen, Seija Huhdanmäki, Lasse Hellman, Pekka Patosaari, Matti Putkonen, Heikki Vendelin, Leena Simonen, Raimo Sailas, Antero Tuominen ja Veli-Mikko Niemi.

Sosiaali- ja terveystyöryhmä (17.3.1988): pj. Tuulikki Hämläinen, vpj. Jouko Skinnari, siht. Heli Santala ja Matti Toiviainen sekä jäsenet Eeva Ahokas, Pentti Arajärvi, Anita Haataja, Olli Korhonen, Riitta Korpiluoma, Kimmo Leppo, Maijaliisa Nieminen, Virpa Puisto, Kari Puro, Markku Toropainen ja Marjatta Vehkaoja.

Sosiaali- ja terveystyöryhmä piti kaksi kokousta vuonna 1990. Työryhmä valmisti sosiaali- ja terveystyöryhmä ohjelmaa, joka hyväksyttiin kevään puoluekeskustuksen kokouksessa.

Talouspoliittinen työryhmä (24.9.1987): pj. Ulpu Iivari, vpj. Erkki Liikanen, siht. Sisko Seppä sekä jäsenet Elina Lehto, Reino Hjerpe, Antti Kalliomäki, Tarja Kantola, Marja Kavonius, Pekka Korpinen, Seppo Lindblom, Paavo Lipponen, Eila Nevalainen, Heikki Oksanen, Antti Paasio, Pertti Parmanne, Pertti Rauhio, Raimo Säiläs, Tuire Santamäki, Pertti Sorsa, Markus Sovala, Ulf Sundqvist, Jukka Tammi, Eero Tuomainen, Antero Tuominen ja Juhana Vartiainen

Talouspoliittinen työryhmä piti vuonna 1990 kymmenen kokousta käsitellen ajankohtaisia talouspoliittisia kysymyksiä.

SDP:n viestintäpoliittinen työryhmä (3.12.1987): pj. Ulla Turkki, vpj. Tuomas Harpf, siht. Matti Linnanahde sekä jäsenet Auli Kivenmaa, Bo Ahlfors, Merja Hurri, Rauno Iivonen, Raili Kangas, Kaj-Peter Mattsson, Merja Oksanen, Seppo-Heikki Salonen, Martti Soramäki, Martti Mäkinen, Risto Uosukainen ja asiantuntijana Jouko Erkkola.

Viestintäpoliittinen työryhmä piti vuonna 1990 yhden kokouksen, jossa käsiteltiin viestintähallintoa koskevia kysymyksiä.

Ympäristöpoliittinen projektityöryhmä (17.3.1988): pj. Kerttu Törnqvist, vpj. Tanja Sippola, siht. Anu Rinkinen sekä jäsenet Camilla von Bonsdorff, Kaj Bärlund, Jukka Halonen, Hilikka Kairamo, Kimmo Karimo, Heikki Niemi, Olli Ojala, Hannu Penttilä ja Raimo Vuoristo.

Ympäristöpoliittinen työryhmä kokoontui vuonna 1990 neljä kertaa. Kokouksissa käsiteltiin mm. Villiruusun perustamista ja ympäristöhallinnon uudistamista.

Päättäneellä puoluekokouskaudella toimineiden työryhmien toiminta ja -tavat vaihtelivat suuresti. Parhaita tuloksia tuottivat yleensä projektiryhmät, joilla oli selkeä tehtävä ja toiminta-aika. Hyvin toimivat myös sellaiset työryhmät, joiden vetäjillä oli mahdollisuus paneutua saamaansa luottamustehtävään ja jotka arvostivat vapaaehtoista työtä tekevien työryhmän jäsenten työpanosta.

Vuoden 1990 puoluekokouksen päättämää ohjelmavalmistelutyötä varten on asetettu kaksi työryhmää. Muilta osin on puoluekokouksen linjauksen mukaisesti pyritty välttämään itsetarkoituksellisen työryhmäorganisaation muodostumista. Työtä on tehty muutamasta asiantun-

tijasta nopeasti kootuissa projektiryhmissä, joista on valmistunut mm. vaalikäyttöön tarkoitettua aineistoa.

Puolue toimikunta on puoluekokouksen jälkeen asettanut seuraavat työryhmät (suluissa nimittämispäivä):

Energiansäästötyöryhmä (13.9.1990): pj. Matti Puhakka, vpj. Pekka Ruotsalainen, siht. Markus Sovala sekä jäsenet Veikko Kanerva, Osmo Kuusi, Veli-Mikko Niemi, Leena Simonen, Tanja Sippola, Reijo Sven-to, Olavi Syrjänen, Eero Tuomainen, Erkki Tuomioja ja Markku VV-alin.

Työryhmä piti vuonna 1990 seitsemän kokousta valmistellen puoluekokouksen päätöksen mukaista energiapoliittista ohjelmaa.

Tulevaisuustyöryhmä (13.9.90): pj. Pertti Paasio, vpj. Tarja Filatov, siht. Pekka Nurminen sekä jäsenet Aulis Aarnio, Bo Ahlfors, Jouni Backman, Ilkka-Christian Björklund, Ulla Ekberg, Tarja Halonen, Harri Heino, Pertti Hynynen, Liisa Jaakonsaari, Elina Lehto, Mauri Lunden, Paavo Löppönen, Irmeli Niemi, Arja Ojala, Pekka Korpinen, Saara-Maria Paakkinen, Heikki Paloheimo, Pentti Puoskari, Pirkko Remes, Yrjö Seppälä, Martti Soramäki, Ilkka Sumu, Risto Sänkiäho, Vappu Taipale, Raimo Väyrynen ja Ari Ylönen.

Työryhmä piti vuonna 1990 yhden kokouksen hahmotellen työryhmän työskentelyä.

Talouspoliittinen työryhmä (27.9.1990): pj. Ulpu Iivari, vpj. Matti Louekoski, vpj. Pekka Korpinen, siht. Sisko Seppä sekä jäsenet Tuula Haatainen, Antti Kalliomäki, Marja Kavonius, Elina Lehto, Matti Luttinen, Heikki Oksanen, Pertti Parmanne, Raimo Sailas, Pertti Sorsa, Markus Sovala, Ulf Sundqvist, Eero Tuomainen ja Antero Tuominen.

Työryhmä piti vuonna 1990 kuusi kokousta käsitellen ajankohtaisia talouspoliittisia kysymyksiä.

4. Tiedotustoiminta

Yleisesti tiedotustoiminnassa vuosi 1990 oli poikkeuksellisen vilkas, vaikka ay-kenttää lukuunottamatta elettiin vaalitonta vuotta. Merkittä-

viä tiedotustapahtumia olivat Pohjoismaiden Työläiskongressi Helsingissä huhtikuussa, SDP:n puoluekokous Lappeenrannassa kesäkuussa ja Sosialistisen Internationaalin aseidenriisuntakokous Tampereella syyskuussa.

Kaikki em. tapahtumat vaikuttivat pitkäjänteisine suunnittelutarpeineen tiedotustoiminnan painopisteasetteluun. Ne vaativat myös tiedotusyksikön henkilöresurssien vahvistamista tilapäisillä ulkopuolisilla. Kunkin tapahtuman tiedotuksen onnistumiseen voitiin olla verraten tyytyväisiä. SI:n aseidenriisuntakonferenssiin liittyi järjestelyvaiheessa vielä "ylimääräistä" julkisuuden dramatiikkaa, koska kokouksen pitäminen ajankohtaistui, kun "Uusi Eurooppa nyt - foorumi vasemmistolle" peruuntui.

SDP:n aktivoimana sävyttivät alkuvuoden tiedotusilmapiiriä mm. tulopoliittinen ratkaisu, ministerivaihdokset Erkki Liikasen siirtyessä kansainvälisiin tehtäviin sekä puolue toimikunnan ajankohtaiset kannanotot poliittisista kysymyksistä (kts. suunnittelutoiminta). Puolue neuvoston kevätkokous sai osakseen tavanomaisen laajahkon poliittisen huomion. Puolue neuvoston kokouksen jälkeen siirtyi tiedotustoiminnan painopiste yhä enemmän kesäkuun puoluekokouksen ympärille.

Kesälomien päätyttyä nousivat hallituksen budjettiriiheen valmistautuminen ja rantojensuojeluohjelma keskeisiksi tiedotuskysymyksiksi. SDP laajensi keskustelun hallituksen sisältä myös hallituksen ja pääoppositi puolue keskustan väliseksi mm. asiaa koskevalla puolue toimikunnan kannanotolla. SDP osallistui myöhemmin syksyllä poliittiseen keskusteluun mm. kansainvälistä ympäristöyhteistyötä, pankkien asiakkaisiin kohdistamia rasituksia ja telakkateollisuuden tulevaisuutta koskeneilla kannanotoilla.

Loppuvuodesta poliittisesti merkittävimpiä tiedotustapahtumia oli puolue neuvoston syyskokous, jossa mm. päätettiin puoluekokouksen 1990-luvun tavoitteiston pohjalta SDP:n vaaliohjelmasta maaliskuun 1991 eduskuntavaaleihin.

Ulkoinen tiedotus hoidettiin käytettävissä olevin yhteyksin joukkotiedotusvälineisiin. Keskeisessä asemassa olivat valtakunnallisten välineiden poliittiset toimittajat sekä sos. dem. lehdistö kokonaisuudes-

saan. Samalla pyrittiin kehittämään yhteyksiä yleensä paikallisiin ja alueellisiin tiedotusvälineisiin.

Sisäinen tiedotus sujui puoluetöimikunnan kokouspäivinä julkaistuina viikkomuistioina ja neljästi vuodessa ilmestyneen "Sosialidemokraatit" -jäsenlehden välityksellä. Jäsenlehden teemoja olivat mm. puoluekokous asia- ja sääntökysymyksineen, SI:n aseidenriisuntakokous, Vappu 100 vuotta, kuluttaja-asiat, alueelliset kysymykset, energiakysymykset, Kallion sopimus ja tupojen tulevaisuus sekä Euroopan taloudellinen integraatio.

Vaalimateriaalin valmistaminen maaliskuun 1991 eduskuntavaaleihin aloitettiin syyskauden käynnistyttyä. Muina aineistoina tuotettiin vap-pumerkki ja Työvään Kalenteri 1991 Suoramarkkinointi Eero Hyvösen toteutuksella.

5. Sosialistinen Aikakauslehti

Sosialistinen Aikakauslehti (SA) ilmestyi neljästi vuodessa. Lehden toimituskuntaa johti puoluesihteeri Ulpu Iivari, päätoimittajana oli Matti Linnanahde ja projektiluontoisena toimitussihteerinä Matti Vuohelainen. Lehden levikkityötä hoiti Eero Hyvönen.

SA:n 1/1990 aiheita olivat mm. koko työväenlehdistön ja sd-viestinnän tulevaisuus, eräiden kansanedustajien tulevaisuuspohdinnat ja Saksan sosialidemokraattien varapuheenjohtajan Oskar Lafontainen puheenvuoro.

SA 2/1990 käsitteli mm. toimihenkilökentän poliittista rakennetta, kansalaisten osallistumista, suomalaisen sosialidemokratian turvallisuuspoliittista linjaa ja DDR:n katoamista.

SA:n 3/1990 aiheita olivat mm. Matti Pekkasen haastattelu, Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) toiminnan esittely ja elintarvikkeiden hintojen syiden arviointi.

SA:ssa 4/1990 haastateltiin puoluesihteeri Pekka Kivelää, puoluesihteeri Ulpu Iivari arvioi vasemmiston murrosta, Pekka O. Aro kirjoitti Euro-integraatiosta, Raimo Väyrynen tarkasteli puolueettomuuden muutoksia ja Henrik Helenius esitteli koosteen Intian yhteiskunnasta.

6. Sosialidemokraattiset sanomalehdet

Kertomusvuoden aikana ilmestyi 14 sosialidemokraattista sanomalehteä.

Demari (Helsinki), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Jukka Halonen

Kansan Lehti (Tampere), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Vesa Karvinen

Turun Päivälehti (Turku), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Antti Vuorenrinne

Pohjanmaan Kansa (Vaasa), 4 kertaa viikossa, päätoimittaja Iisakki Manninen 13.8.1990 saakka ja vt. päätoimittajana Juhai Tolppanen 1.8.-31.12.1990

Hämeen Kansa (Hämeenlinna), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Rauno Iivonen

Pohjolan Työ (Oulu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Risto Kenttä

Uusi Aika (Pori), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Ulla Turkki

Arbetarbladet (Helsinki), kerran viikossa, päätoimittaja Alf-Erik Helsing

Päijätseutu (Lahti), kerran viikossa, Pentti Hämäläinen

Uusi Pohjois-Karjala (Joensuu), kerran viikossa, päätoimittaja Pekka Kivioja

Valpas (Kuopio), kerran viikossa, päätoimittaja Juhani Aro 4.12.1990 saakka, Pirkko Jyväkorpi 7.12.1990 alkaen

Vapaus (Mikkeli), kerran viikossa, päätoimittaja Markku Lahikainen

Vastin (Jyväskylä), kerran viikossa, päätoimittaja Kauko Hirvonen

Viikko-Eteenpäin (Kotka), päätoimittaja Risto Tuominen

IV JÄRJESTÖTOIMINTA

1. Yleistä

Sääntöuudistuksen valmistelu

Puoluekokouksen käsiteltäväksi valmisteltiin 34. puoluekokouksen päätösten mukaisesti puoluejärjestöjen sääntöjen uudistusehdotus. Siinä esitettiin puolueen sääntöjen ja puolueosastojen mallisääntöjen kokonaisuudistusta sekä eräitä kannanottoja piiri- ja kunnallisjärjestöjen sääntöuudistustyötä varten. Puoluekokous hyväksyi tehdyt ehdotukset.

Puolueen uudet säännöt otettiin käyttöön välittömästi puolueen varapuheenjohtajien, puoluetoimikunnan ja puolueeneuvoston vaaleissa. Uudet säännöt vaikuttivat myös kansanedustajaehdokkaista lokakuussa toimeenpannuissa jäsenäänestyksissä, joissa oli ensi kertaa käytössä uusien sääntöjen mukainen suhteellinen henkilökohtainen vaalitapa.

Syksyn aikana valmisteltiin puolueosastojen helmikuussa 1991 pidettäviä kevätkokouksia niin, että niissä voidaan hyväksyä uusien mallisääntöjen mukaiset säännöt.

Puoluekokouksen päätösten mukaisesti piirijärjestöillä ja kunnallisjärjestöillä on mahdollisuus ottaa käyttöönsä vuonna 1975 hyväksytyistä mallisäännöistä poikkeavat säännöt puoluetoimikunnan kanssa asiasta sopien. Kertomusvuoden aikana valmisteltiin muutamissa kunnallisjärjestöissä (mm. Vantaa, Tampere, Lappeenranta, Kotka, Oulu) ja mm. Vaasan piirijärjestössä sääntöuudistuksia, joissa on tarkoituksena poiketa voimassa olevista mallisäännöistä ottamalla käyttöön jäsenvaali ko. järjestöjen ylimmän päätöksentekuelimen valinnassa.

Ehdokkaiden asettaminen vuoden 1991 kansanedustajain vaaleihin

Puoluetoimikunta oli päättänyt 25.5.1989, että puolueosastojen oli asetettava ehdokkaat kansanedustajaehdokkaista toimeenpantavaan puolueäänestykseen 31.5.1990 mennessä ja että puolueäänestys oli

toimeenpanatava 2.-3.9.1990. Puoluetoimikunta suositti, että kaikissa piirijärjestöissä käytettäisiin myös posti äänestystä.

Sittemmin osoittautui kuitenkin tarpeelliseksi jatkaa ehdokasasetteluaikaa. Tähän vaikutti pyrkimys saavuttaa mahdollisimman hyvä katavuus erilaisten ehdokkaiden saamiseksi listoille ja ennen muuta halu ottaa käyttöön viivyttämättä puoluekokoukselle tehdyn sääntömuutosehdotuksen mukainen uusi äänestystapa. Näillä perusteilla puoluetoimikunta päätti 10.5.1990 jatkaa ehdokasasetteluun varattua aikaa 17.9.1990 saakka. Puoluetoimikunta uudisti suosituksensa postiäänestyksestä ja määräsi sitä täydentävät jäsenäänestystilaisuudet toimeenpantaviksi 14.-15.10.1990.

Puolueenestvo hyväksyi kokouksessaan 8.-9.3.1990 vuoden 1990 alusta voimaan tulleen uuden yhdistyslain ja puoluekokoukselle tehdyn sääntöehdotuksen edellyttämän äänestys- ja vaalijärjestyksen käytettäväksi kansanedustajaehdokkaista toimeenpantavassa jäsenäänestyksessä.

Jäsenäänestys toimeenpantiin kaikissa suomenkielisissä piirijärjestöissä postiäänestyksenä. Se yhdessä uuden vaalitavan kanssa edesauttoi äänestysosanoton kohoamista ennätysmäiseksi. Äänestysvilkkaus nousi kaikissa vaalipiireissä, vuonna 1986 toimeenpannussa vastaavassa puolueäänestyksessä se oli 44,6 %, vuonna 1990 se oli 63,2 %. Postiäänestys ja uusi vaalitapa kyettiin kaikkialla ottamaan käyttöön sujuvasti. Ne saivat varsin myönteisen vastaanoton.

Ruotsalainen Työväenliitto ei toimeenpannut jäsenäänestystä minkään vaalipiirin alueella, koska ehdokkaita asetettiin vain se määrä, mikä oli vastaavan suomenkielisen piirijärjestyksen kanssa sovittu työväenliiton ehdokasmääräksi.

Kansanedustajaehdokkaista toimeenpannun jäsenäänestyksen ehdokasmäärät vaaliipiireittäin, äänestysvilkkaus (%) vuonna 1986 ja 1990

Piirijärjestö	Ehdokkaita	Äänestys- prosentti 1986	Äänestys- prosentti 1990
Helsinki	68	64,0	67,5
Uusimaa	43	50,5	56,7
Varsinais-Suomi	36	53,2	69,0
Satakunta	20	48,5	64,7
Etelä-Häme	24	45,4	60,9
Pohjois-Häme	30	48,3	65,1
Kymi	22	44,5	60,8
Mikkeli	23	40,9	63,3
Kuopio	16	47,4	61,1
Pohjois-Karjala	36	44,4	54,4
Keski-Suomi	30	49,0	67,5
Vaasa	33	53,1	64,1
Oulu	39	44,2	64,5
Lappi	22	44,7	64,4
yht.	376	44,6	63,2

2. Henkilökunta

Puoluetöimiston järjestöosaston päällikkönä toimi Jorma VVestlund, kunnallisasiainsihteerinä Tapani Hellsten, koulutussihteerinä Arja Pitkänen 31.8.saakka, jonka jälkeen hän siirtyi suunnittelusihteeriksi suunnitteluyksikköön. Ammattiyhdistyssihteerinä Juhani Hietanen, ATK asioista vastaavana- ja ammattiyhdistystoimitsijana Matti Kouri, E-osuusliikkeeseen ja liikuntapolitiikkaan liittyviä asioita hoitavana toimitsijana Erkki Gröndahl, järjestötoimitsijana Ari Kekkinen. Järjestötoimitsija Rauli VVarto on ollut työvapaalla koko toimintakauden. Osastosihteerinä toimi Irja Hyvönen ja kurssisihteerinä Kaija Issakainen.

Toimintajärjestys

Piirisihteerikokouksia järjestettiin seuraavasti: 13.-14.2.; 19.-20.3.; 2.4.; 25.5. ; 10.-11.9.; 29.-30.10.; 18.12. Lisäksi piirisihteerit tekivät opintomatkan 6.-9.12. Brysseliin.

Toimistonhoitajat olivat koolla 10.9. ja piirien puheenjohtajat 14.2. ja 19.9.

Puolueen toimitsijoiden, kunnallisjärjestöjen sekä sisar- ja yhteistyöjärjestöjen työntekijöiden neuvottelupäivät järjestettiin 20.-21.8. Polvijärvellä Huhmarin lomakeskuksessa. Osanottajia oli päivillä 90.

3. Ammattiyhdistystoiminta

Yleistä

Vuoden 1989 loppupäivinä ja osin v. 1990 tammikuussa päästiin ratkaisuun talous- ja tulopoliittisesta kokonaisratkaisusta vuosiksi 1990-91. Keskusjärjestöistä TVK, AKAVA ja STTK solmivat sopimukset määräaikaan eli 28.12.1990 mennessä, mutta SAK:n osalta sopimusratkaisuun päästiin vasta kertomusvuoden tammikuussa. Ratkaisun ulkopuolelle jäivät mm. Paperiliitto, Puutyöväen Liitto ja Rakennustyöläisten Liitto kun taas julkisen alan liitot ja mm. Metallityöväen Liitto olivat ratkaisun takana.

Sopimuksen mukaan palkkojen yleiskorotus oli 30 penniä tunnilta tai 50 markkaa kuukaudessa, kuitenkin vähintään 0,7 %. Alakohtaiseksi järjestelyvaraksi sovittiin 0,3 % alan palkkasummasta. Sopimukseen sisältyi myös tasa-arvoerä, jonka soveltamisesta tuli sopia alakohtaisesti. Myös ansiokehitystakuu ja indeksiehto olivat sopimuksessa mukana.

Kallion sopimuksen varsin laajan sosiaalipaketin piiriin kuuluivat mm. ammatillista aikuiskoulutusta tukevat määräykset, työarviontijärjestelmien kehittämistä koskevan selvitystyön aloittaminen, työaikalainsäädännön uudistamiseen tähtäävä selvitystyö sekä vuosilomalainsäädännön uudistamista käsittelevän komitean työn aloittaminen. Luottamusmiessopimusten ja kotimaisten konsernien sisällä tapahtuvasta henkilöstön yhteistoiminnasta päästiin myös periaatetasolla sopimukseen.

Kallion sopimuksen mukaan tuli v. 1991 palkkojen tarkistamisen osalta päästä ratkaisuun 15.11.1990 mennessä. Tiukkojen neuvottelujen jälkeen sopimus syntyi määräajassa ja näin voitiin todeta keskitetyn ratkaisun pysyvän koossa myös sen toisen vuoden osalta.

SAK:n ratkaistessa kantaansa nousi vaikeimmaksi asiaksi järjestelyvaran käyttö ohjepalkkojen korotukseen. Tarkistus sopimuksen sanonta ei tyydyttänyt eräitä teollisuuden liittoja ja mm. Metallityöväen liiton ja Kemian Työntekijäin Liiton edustajat äänestivät SAK:n hallituksessa sopimusesitystä vastaan.

Marraskuun ratkaisu nosti palkkoja 50 penniä tunnissa tai 83 markkaa kuukaudessa vähimmäiskorotuksen ollessa 0,9 %. Järjestelyvaraa sopimukseen sisältyi 1/4 sopimuksen mukaisesta korotusten summasta. Myös tasa-arvoerää tarkistettiin. Loppiaisen ollessa muuna arkipäivänä kuin lauantaina se lyhentää työaikaa ja siitä maksetaan menetettyä ansiota vastaava korvaus.

Ammattiyhdistystoimikunta

Ammattiyhdistystoimikunnan jäseninä olivat v. 1990 puheenjohtajana Pertti Paasio ja varapuheenjohtajina Pertti Viinanen, Riitta Prusti, Esa Svvanljung ja Ulla Aittokoski. Muina jäseninä olivat Ulpu Iivari, Matti Puhakka, Jorma VVestlund, Raimo Kantola, Lauri Ihalainen, Per-Erik Lundh, Pertti Ahonen, vuoden alkupuoliskon Jarmo Lehtonen ja 9.8. alkaen Jouni Riskilä, Antero Mäki, Maj-Len Remahl, Pekka Sarkkinen, Kaarina Muhii, Tuulikki Väliniemi, Raija Hukkamäki, Simo Komulainen, Tenho Olin, Seppo Ruotsalainen, Reijo Virtanen, Irma Nissinen ja Ari Kekkinen. Sihteereinä toimivat Juhani Hietanen ja Matti Kouri.

Ammattiyhdistystoimikunta kokoontui v. 1990 12 kertaa.

Ammattiyhdistystoimikunta järjesti vuoden aikana kaksi työelämän uudistamiseen liittyvää seminaaria. Tammikuun 19 p:nä järjestetyssä seminaarissa käsiteltiin työelämän uudistamistavoitteita 90-luvulla ja siihen otti osaa 75 ammattiliittojen ja työsuojelutyötä tekevien yhteisöjen edustajaa.

Toinen SDP:n uudistustavoitteiden toteutumista vaalikaudella 1987-91 käsitelty seminaari järjestettiin 14.12, jossa oli mukana 35 osanottajaa. Edellisenä vuonna ammattiyhdistystoimikunnan toimesta valmistuneet työryhmämuistiot työajan lyhentämisestä, sapattivapaajärjestelmästä ja julkisen sektorin kehittämisestä olivat v. 1990 aikana järjestöissä keskustelun kohteina ja toimivat myös aineistoina Lappeenrannan puoluekokouksen ohjelmatyössä.

Ammattiliittojen liittokokoukset

Suomen Perushoitajaliiton - Super - liittokokous pidettiin 22. -25.5. Liiton uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Kaarina Muhii (sd) eläkkeelle siirtyneen Salme Pihliji jälkeen.

Tekstiili- ja Vaatetustyöntekijäin Liiton kokous oli 6-9.6. Liiton puheenjohtajana jatkaa edelleen Tuulikki Kannisto. Liiton poliittisten ryhmien voimasuhteet ovat 65 % -35 % sosialidemokraattien ollessa enemmistönä.

Valtion työntekijäin ja viranhaltijain liitto piti liittokokouksensa 11.-14.6. Liitto vaihtoi sääntöuudistuksen yhteydessä nimeään ja uusi nimi on Valtion Ammattiliitto - VAL. Puheenjohtajan jatkaa sosialidemokraattien Raimo Rannisto. Liittokokousvaaleissa sosialidemokraattien paikkaosuudeksi tuli 81 %.

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliiton liittokokous pidettiin 15-17.6. Liiton puheenjohtajana jatkaa Risto Kuisma. Kommunistien osuus liittokokouspaikoista oli sopuvaalien tuloksena 15 %.

Lasi- ja Posliinityöväen liiton liittokokouksessa 17-19.8. valittiin liiton puheenjohtajaksi edelleen Risto Sainio. Sopuvaaleissa valituista liittokokouksen osanottajista kuului vasemmistoliiton ryhmään 25 %.

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto piti liittokokouksensa 27-28.10. Liiton puheenjohtajana jatkaa Heimo Maaranen. Liiton piirissä ei ole mitattu poliittisia voimasuhteita.

Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto valitsi kokouksessaan puheenjohtajakseen edelleen Hilikka Häkkinen. Liittokokouksessa poliittiset voimasuhteet olivat sosialidemokraattien eduksi 55 % - 45 %.

järjestötoiminta

Lappeenrannan puoluekokousviikonloppuna 8.-9.6. järjestettiin 14 sosialidemokraattisen ammattiyhdistysväen tilaisuutta, joihin osallistui n. 2500 osanottajaa.

V. 1991 maaliskuun eduskuntavaalityöhön liittyen järjestettiin loka-kuun lopulta alkaen 70 ammattiyhdistysväen tilaisuutta. Alustuspuheenvuorojen käyttäjinä olivat ammattiliittojen edustajat ja eduskuntavaaliehdokkaat. Tilaisuudet olivat avoimia kaikille ja järjestelyt suoritettiin yhdessä SAK:n sosialidemokraattien kanssa. Syksyn kuluessa järjestettyihin tilaisuuksiin osallistui keskimäärin 55 osanottajaa.

Pohjoismaiden veljespuolueiden ammattiyhdistyssuhteiden kokouksia järjestettiin kaksi, Tukholmassa 22.-23.1. ja 3.-4.12. Kokousten teemoina olivat ajankohtaiset järjestöpoliittiset asiat ja Euroopan yhdentyminen pohjoismaiden ammattiyhdistystoiminnan kannalta.

4. Koulutustoiminta

Painopisteet

Vuosi oli poliittisen koulutuksen uudelleenarvioimisen vuosi kokonaisuudessaan sisältöjen, vastuiden sekä toteuttamistapojen osalta. Vuoden alussa toteutettiin haastattelumetodilla liittokierros kaikkiin merkittäviin SAK:laisiin liittoihin tutkien poliittisen koulutuksen tilaaja tulevaisuuden näkymiä. Kierros liittyi osana SAKlaisen ryhmätoiminnan uudelleenarviointiin ja kehittämiseen. Työ siltä osin jatkuu myös liitoissa ja opistoissa sekä TSL:ssä.

Toisaalta puolueen koulutustoimikunta käynnisti ns. aatteellisen koulutuksen "elvyttämisprosessin" järjestämällä ulkopuolisen konsultin ohjauksessa työseminaarin aiheesta. Siinäkin työ jatkuu TSL:ssä ja opistoissa.

Opistoissa ja TSL-kursseina järjestetyn koulutuksen sisältöjä ja tavoitteita hallitsivat puoluekokousasiat ja vuoden 91 eduskuntavaalit.

Opistokurssit

Voionmaan Opistolla järjestettiin 8 kurssia, joissa oli yhteensä 119 osallistujaa. Työväen Akatemiassa järjestettiin aatteellisen koulutuksen seminaari, jossa oli 24 osallistujaa sekä kansainvälisten asioiden kouluttajakoulutusta, johon osallistui kahtena viikonloppuna 30 osallistujaa.

Opinto-ohjaajakoulutus

Puolue järjesti yhdessä TSL:n kanssa eri puolilla maata neljä opinto-ohjaajakurssia, joista kaksi oli "Tiedoista toiminnaksi" peruskurssia ja kaksi "Liike ja linja" jatkokurssia. Kurssit olivat poliittisen koulutuksen vastuuhenkilöille yhdistyksissä. Kursseilla oli yhteensä 59 osallistujaa.

Opintokerhot

Puolueen opintokerhoja oli yhteensä 259, joista selvästi yhteiskunnallisia oli noin puolet, loput olivat muita harrastuksia tukevia.

Oppimateriaalit

Varsinainen oppimateriaalin tuottaminen katsottiin (liittyen toimien uudelleenjärjestelyihin) luontevasti kuuluvan TSL:lle. Sen sijaan puolueen kaikki materiaalityö lehdistöä myöten on koulutuskäyttöön sopivaa materiaalia ja sen tuottamista jatketaan entistä selkeimmin tavoittein.

Henkilöstökoulutus

ATK-koulutukseen osallistui 26 työntekijää, yhteensä 58 opintopäivää. Ruotsin kielen koulutuksen aloitti 13 ja suoritti tutkintoon asti 6 työntekijää.

Koulutustoim /kunta

Koulutustoimikunta toimi kesäkuun puoluekokoukseen asti pitäen kaksi kokousta. Keväällä toimikunta järjesti poliittisen koulutuksen kurssin keskeisille työntekijöille SDP:ssä, TSL:ssä ja Voionmaan Opistossa sekä Työväen Akatemiassa. Syksystä asti koulutuksen suunnittelu- ja toteutusvastuut on hajautettu kaikille puoluetoimiston osastoille, yksiköille ja toimitsijoille. Koulutustoimikunnan kokoonpano oli seuraava: Jukka Gustafsson pj., Mikko Järvi, Kauko Kumpulainen, Jouko Muuri, Irma Nissinen, Anneli Silvennoinen, Erkki Tapola, Terttu Tuomi-Koskelin, Pertti Rantanen, Aarni Tuominen, Pentti Vainio, Keijo Voudinmäki, Esa Kaskimo, Tero Paloheimo, Tapio Varmola, Pekka Rossi ja sihteerinä Arja Pitkänen.

Kulttuuripolitiikka

Toimikunta järjesti tammikuussa n. 100 hengen seminaarin teemalla "Potkua SDP:n kulttuuripolitiikalle". Läsnä olivat keskeiset puolueen kulttuuripoliittiset vaikuttajat niin paikallis- kuin valtakunnankin tasolta. Tuotoksena saatiin kootuksi ideapaperi sosialidemokraattisen kulttuuripolitiikan päälinjoista lähivuosiksi.

Toimikunnassa ovat olleet puheenjohtajana Pentti Lahti-Nuuttila, jäsenenä Kari Poutasuo, Risto Kivelä, Lauri Ahlgren, Riitta Seppälä, Pekka Gronow ja sihteerinä Arja Pitkänen.

5. Kunnallispoliittinen toiminta

Puoluetoimikunta on asettanut kunnallispoliittisen työryhmän, johon kuuluvat Jukka Mikkola, Ilkka Joenpalo, Christel von Martens, Jarkko Paronen, Eero Kärkkäinen, Elina Lehto, Jussi-Pekka Alanen, Leif Engfelt, Eija Lehto-Kannisto, Tuula Lind ja Pentti Pulkkinen. Työryhmän työskentelyyn on osallistunut myöskin sisäasianministeri Jarmo Rantanen ja hänen erityisavustajansa Helinä Tuominen. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut Jukka Mikkola, varapuheenjohtajana Ilkka Joenpalo ja sihteerinä Tapani Hellsten.

Työryhmä kokoontui 10 kertaa. Työryhmä on käsitellyt ajankohtaisia lainsäädäntöhankkeita, kuten kunnallislain osauudistuksia ja kunnan liikelaitostoimikunnan mietintöä. Työryhmässä on ollut esillä kunnallisten keskusjärjestöjen yhdistäminen, valtionosuusjärjestelmän uudistaminen ja kunnallislain kokonaisuudistus.

SAMAK:n kunnallispoliittinen konferenssi järjestettiin 22.-24.8.1990 Työväen Akatemiassa Suomessa. Kokouksessa oli edustajia Norjasta, Tanskasta, Ruotsista ja Suomesta. Konferenssissa käsiteltiin Itämeren suojelua, verouudistuksen vaikutusta kunnallistalouteen sekä valtionosuusjärjestelmiä. SDPrstä konferenssiin osallistuivat Elina Lehto, Lauri Metsämäki, Christel von Martens, Johannes Koskinen ja Tapani Hellsten.

6. Maaseutupoliittinen toiminta

Puoluetoimikunta on asettanut maaseutupoliittisen työryhmän, johon jäseninä kuuluvat Kari Rajamäki, Kerttu Törnqvist, Pentti Puoskari, Seppo Hassinen, Seija Huhdanmäki, Lasse Hellman, Raimo Lindelöf, Heikki Vendelin, Sisko Seppä, Leena Simonen, Raimo Sailas, Antero Tuominen ja Veli-Mikko Niemi. Työryhmän puheenjohtajan toimi Kari Rajamäki ja sihteerinä Tapani Hellsten. Työryhmä on käsitellyt ajankohtaisia maa- ja metsätalouspoliittisia kysymyksiä sekä valmistellut kannanottoja puoluetoimikunnalle.

Maaseutupoliittinen työryhmä järjesti SDP:n maaseutupäivät Varkaudessa 1.-2.12.1990. Maaseutupäivillä käsiteltiin Euroopan yhdenmityksen vaikutusta Suomen maatalouteen, Suomen metsätuhoja ja tehomaataloutta.

7. Seurakuntatoiminta

Evangelisluterilaisen kirkon vaalit pidettiin 11.-16.11.90. Puolue ei osallistunut vaaleihin keskitetyllä vaaliohjelmalla ja strategialla. Painopiste koko vaalityössä oli paikallisilla aktiiveilla ja kunnallisjärjestöillä sekä yhdistyksillä. Piirit ja puolue tukivat materiaalitoimituksilla.

Äänestysvilkkaus koko maassa laski 17,4 %:sta 14,8 %:iin.

Vaaleissa ei käytetä puoluetunnuksia. Vasemmiston, lähinnä SDP:n kannatus laski 16 %:sta 11 %:iin. Suurimman voiton veivät ei-puoluepoliittiset listat, nousua 29 %:sta 34 %:iin. SDP:n ehdokkaiden määrä väheni 59:llä.

Puolueen seurakunta-asioitten hoitoa on ennen puoluekokousta koordinoinut kirkollisasian toimikunta, johon ovat kuuluneet Juhani Simojoki pj., Olli Bergman, Harri Heino, Jorma Kukkonen, Marjatta Saari-Musakka, Runo Savisaari, Lea Savolainen, Erik Sjöberg, Raimo Vuoristo ja sihteerinä Arja Pitkänen.

Myös Veljeys-liike on osallistunut aktiivisesti puoluetööhön ja pohjoismaiseen kristillisten sosialidemokraattien yhteistyöhön.

8. Osuuskauppatoiminta

Puoluekokouksen jälkeen nimettiin EKA:n ja SDP:n järjestöllistä yhteistyötä ylläpitävä toimikunta. Toimikunnan puheenjohtajaksi tuli Jorma VVestlund SDPrstä ja jäseniksi EKA:sta Veli Lehtinen, Lea Alamononen ja Erkki Ketonen, SAKrsta Pekka Sarkkinen, STTK-sta Seppo Ruotsalainen ja SDP:stä Erkki Gröndahl ja Ari Kekkinen.

Vuoden 1990 aikana EKA:n piirissä toteutetun jäsenhankintakampanjan aikana liittyi 10 000 uutta jäsentä. Loppuvuodesta jäsenliitintää hidasti koko osuusmaksun, 200 markkaa, periminen välittömästi liittymisen yhteydessä.

Osuuskauppaliikkeen piirissä toimivat sosialidemokraatit kokoontuivat 50 osallistujan voimin yhteiseen tilaisuuteen Lappeenrannan puoluekokouksen yhteydessä.

E-sosialidemokraatit viettivät toimintansa 15 vuotisjuhlia Tampereella 24.11.1990. Puolueen tervehdyksen juhlassa esitti puoluesihtööri Ulpu Iivari.

9. Urheilupoliittinen toiminta

Puolueen piirissä ei toimintavuoden aikana ole ollut erillistä liikuntapolitiikkaa käsittelevää toimikuntaa tai työryhmää. Liikunta- ja urheilupolitiikkaa käsitteleviä asioita on valmisteltu yhteistyössä TUL:n sosiaalidemokraattisen ryhmän kanssa.

Toimintakauden aikana on edelleen seurattu Valtion liikuntakomitean työn edistymistä. Kun komiteamietintö - Liikuntapolitiikan linjat 1990-luvulla - valmistui, laadittiin siitä lausuntoehdotus puolue-toimikunnan käsiteltäväksi. Puolue-toimikunta hyväksyi lausuntoluonnoksen 25.10.1990 pidetyssä kokouksessaan.

Myös Valtion Urheiluneuvoston työ, sen käsittelemät asiat ja niiden valmistelu ovat olleet tarkastelun ja seurannan kohteena.

Perinteisen tavan mukaan on toimintavuoden aikana tehty tunnetuksi puolueen liikuntapoliittisen ohjelman tavoitteita ja osallistuttu alustaji-

na ja asiantuntijoina puoluejärjestöjen liikuntapolitiikkaa koskevan toiminnan valmisteluihin.

10. Pienyrittäjäpoliittinen toiminta

Pienyrittäjäpoliittisen toimikunnan jäseninä ovat kertomusvuoden aikana olleet Markus Aaltonen, Pekka Ruotsalainen, Raimo Sailas, Virpi Eloranta, Riitta Hjerppe, Juha Hjelt, Risto Niinikoski, Seija Hyvärinen, Veikko Vuorikari, Jukka Tammi ja Erkki Gröndahl. Toimikunnan puheenjohtajana on toiminut Markus Aaltonen ja sihteerinä Erkki Gröndahl.

Toimikunta on kertomusvuoden aikana kokoontunut kolme kertaa.

Kokouksissaan toimikunta on mm. tarkastellut pienyritysten suhdetta harjoitettuun aluepolitiikkaan. Lisäksi on kartoitettu niitä pkt-yritysten toimintaan vaikuttavia tekijöitä, jotka tulisi huomioida vuoden **1991** valtion tulo- ja menoarvion valmisteluissa.

Lappeenrannassa SDP:n XXXV puoluekokouksen yhteydessä 9.6.1990 järjestettiin onnistunut yrittäjätapaaminen, johon osallistui runsaasti pienyritystoiminnasta kiinnostuneita sosialidemokraatteja.

Toimintakauden aikana on edelleen yhdessä piirijärjestöjen kanssa selvitetty toimintamuotoja, joiden avulla pienyrittäjätoiminnan käynnistäminen niiden toimialueella on parhaiten toteutettavissa.

Toimikunnan jäsenet ovat toimintakauden aikana osallistuneet asiantuntijoina ja alustajina pienyritystoimintaa käsitteleviin tilaisuuksiin.

Pienyrittäjävakuuskunta

Piirijärjestöjen nimeämään pienyrittäjävaltuuskuntaan ovat kuuluneet:

Helsingin piiri: Risto Kirjonen ja Matti Ronkainen, Uudenmaan piiri: Rauno Pulkkinen ja Jari Sainio, Varsinais-Suomen piiri: Urpo Hakala ja Ulla-Maija Alankoja, Satakunnan piiri: Seppo Tarkkanen, Etelä-Hämeen piiri: Mirja Iivonen ja Tapani Lehtinen, Pohjois-Hämeen piiri: Hannu Jauhiainen ja Onni Silvennoinen, Kymen piiri: Pekka Heiska-

nen ja Kalevi Liukkonen, Mikkelin piiri: Esa Rantanen ja Timo Tenhunen, Kuopion piiri: Paavo Vartiainen ja Rauno Asikainen, Pohjois-Karjalan piiri: Vesa Pyykkö ja Matti Nylander, Keski-Suomen piiri: Kaarlo Haverinen ja Esko Tikka, Vaasan piiri: Matti Vähämäki ja Silvo Hautamäki, Oulun piiri: Kalevi Ilkka ja Aulis Halonen, Lapin piiri: Toivo Jaaranen, RTL: Tage Ingman ja Onni Hämäläinen.

Valtuuskunta on toimintavuoden aikana kokoontunut yhden kerran.

Kokouksen teemana oli Pienyrietykset ja Länsi-Euroopan yhdyntymien, jonka pohjalta keskusteltiin pkt-yrietysten toimintamahdollsuisuuk-
sista ja hintakilpailukyvyystä yhdyntyvän Euroopan markkinoilla.

11. Puoluejärjestöt ja jäsenet

Puoluejärjestöjen ja jäsenten määrä piirjärjestöittäin 31.12.1990:

Piiri	Puolue- osastoja	Muutos	Jäsen- määrä	Muutos	Äänioi- keutetut jäsenet	Muutos
Helsinki	91	- 1	5 820	- 143	4 593	- 262
Uusimaa	152	- 1	9 859	- 434	8 027	- 607
V-Suomi	142	+ 1	6 479	- 274	5 329	- 391
Satakunta	120	- 2	6 851	- 146	5 959	- 187
E-Häme	81	- 8	5 859	- 1 360	5 035	- 1 251
P-Häme	124	+ 3	7 734	+ 699	6 317	+ 443
Kymi	90	- 1	8 825	- 472	7 601	- 454
Mikkeli	81	- 3	3 984	- 189	3 180	- 147
Kuopio	56	- 2	2 708	- 127	2 031	- 112
P-Karjala	99	- 1	4 706	- 169	3 990	- 353
K-Suomi	83	-	5 708	- 211	4 537	- 249
Vaasa	70	- 2	3 914	- 130	3 166	- 153
Oulu	85	- 2	3 660	- 253	2 671	- 171
Lappi	65	-	2 786	- 91	1 923	- 216
Ruots.Tl.	78	-	3 003	- 45	2 382	- 83
Yhteensä	1 417	- 19	81 896	- 3 341	66 741	- 4 193

Kertomusvuonna toimi 165 kunnallisjärjestöä, joista 149 suomenkie-
listä ja 16 ruotsinkielistä.

Vuonna 1990 perustetut yhdistykset

Jätetty reki st.	Yhdistys	Kunta	Piiri
27.12.	Tampereen Koillisen alueen Sosialidemokraatit	Tampere	P-Häme

Vuonna 1990 purkautuneet yhdistykset

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
28.12.	Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhd.	Imatra	Kymi
28.12.	Valittulan Työväenyhdistys	Sysmä	Mikkeli
28.12.	Tyrvännön Ty Koitto	V.koski	P-Häme
28.12.	Toholammin Alapään Ty	Toholampi	Vaasa
28.12.	Somemiemen Ty	Somero	V-Suomi
28.12.	Perhon Oksakosken Ty	Perho	Vaasa
28.12.	Oulun Sosialidemokraatit	Oulu	Oulu
28.12.	Naaranlahden Ty	Punkasalmi	Mikkeli
28.12.	Mannilan Työväenyhdistys	Eura	Satakunta
28.12.	Laanilan Sos.-dem. Ty	Oulu	Oulu
28.12.	Kulosaaren Sos.-dem. Ty	Helsinki	Helsinki
28.12.	Kauvatsan Sosialidemokraatit	Eura	Satakunta
28.12.	Jäähdyskylän Ty	Virrat	P-Häme
28.12.	Hyvinkään Sos.dem. Naisyhd.	Hyvinkää	Uusimaa
28.12.	H:gin Kaapeltyöntek. Sd. Yhd.	Helsinki	Helsinki
28.12.	Harjämäen Sos.dem. Yhdistys	S:järvi	Kuopio
28.12.	Reposaaren Sos.dem. Nuor.-os.	Pori	Satakunta

12. Piirijärjestöt

Kertomusvuonna oli toiminnassa 14 suomenkielistä piirijärjestöä. Niiden toimintarajat muuttuivat siten, että Kylmäkosken ja Viialan kunnat sekä Toijalan ja Valkeakosken kaupungit siirtyivät Etelä-Hämeen piiristä Pohjois-Hämeen piiriin ja Someron kunta Etelä-Hämeen piiristä Varsinais-Suomen piiriin. Itsenäisenä piirijärjestönä on toiminut

Ruotsalainen Työväen liitto, jonka toiminta-alue on Helsingin, Uudenmaan, Turun eteläinen ja Vaasan vaalipiirit.

Helsingin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Esko Häsä ja toimitsijana Oiva Pennonen.

Uudenmaan piiri

Piirisihteerinä Matti Tukiainen ja järjestösihteerinä Esko Berg.

Varsinais-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ilkka Kero.

Satakunnan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pekka Ovaska. Toimitsija Harri Lappalainen on ollut lomautettuna ja hänen työsuhteensa päättyi 28.2.

Etelä-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Raimo Turunen, toimitsijoina Jouko Uchanoff 31.7. saakka ja Paavo Viljander viimeksimainitun sijoituspaikka Lahti.

Pohjois-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pentti Myllymäki ja toimitsijana Juho Suokas.

Kymen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ossi Roininen ja Kalevi Markku sijoituspaikkanaan Imatra.

Mikkelin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Voitto Lyytikäinen.

Kuopion piiri

Piirisihteerinä on toiminut Eero Hoffren ja toimitsijana Raimo Rissanen 31.3. saakka.

Pohjois-Karjalan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Matti Mikkonen 31.10. saakka, Mikkonen toimi myös poliittisena sihteerinä 31.1. saakka. Toimitsijana on toimi-

nut Reijo Jeskanen 31.10. saakka ja 1.11. lähtien vt. piirisihteerinä. Vt. toimitsijana on toiminut 1.11. alkaen Tapio Hartikainen.

Keski-Suomen piiri

Piirisihteerin tehtäviä on hoitanut Jari Blom va. piirisihteerinä 31.5. saakka ja 1.6. alkaen varsinaisena piirisihteerinä.

Vaasan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Aarne Heikkilä ja toimitsijana Erkki Aho.

Oulun piiri

Piirisihteerinä on toiminut Jyrki Pohjola. Toimitsijana on toiminut Seppo Peltola 28.2 alkaen.

Lapin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Seppo Nordström.

Ruotsalainen Työväenliitto

Liittosihteerinä on toiminut Viveca Lahti ja toimitsijana Lars Björklund 1.8. lähtien sijoituspaikkanaan Vaasa.

V KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. Yleistä

Puolueen kansainvälinen toiminta oli vilkasta vuoden 1990 aikana. Ulkomaisia vieraita puolueella oli pääasiassa kesäkuun puoluekokouksen ja syyskuussa Tampereella järjestetyn Sosialistisen Internationaalin aseidenriisuntakonferenssin yhteydessä.

Euroopan yhdentymiskehitystä seurattiin tarkkaan ja uudelleenasetetun integraatiotyöryhmän valmistelun pohjalta puolueenuevosto linjasi syksyn kokouksessaan puolueen kantaa yhdentymiskehitykseen.

Suhteiden luomista itäisen Euroopan uusiin puolueisiin jatkettiin. Vuoden aikana luotiin suhteet mm. Viron, Latvian, Liettuan, Venäjän ja Tsekkoslovakian sosialidemokraattisiin puolueisiin.

Uutena toimintamuotona aloitettiin kv-kouluttajakurssi. Kurssilla sosiaalidemokraattisista piireistä valituille henkilöille annetaan perustieto- ja kansainvälisestä politiikasta ja näin pyritään vahvistamaan piirien kansainvälistä toimintaa.

Puolueen yhteyksiä vapautusliikkeisiin ja kehitysmaihin hoidettiin pääasiassa syksyllä 20 vuotta täyttäneen Kansainvälisen Solidaari-suussäätiön kautta.

2. Henkilökunta

Kansainvälisten asiain sihteerinä toimi Tarja Kantola (virkavapaana 1.1.-30.9.; sijainen Jouko Elo). Osastosihteerinä toimivat Anneli Koivisto 31.8. saakka ja Tuula Lampinen.

3. Asiantuntijatyöryhmät

Kansainvälisten asiain toimikunta 35. puoluekokoukseen saakka: Ulpu Iivari (pj.), Paavo Lipponen (vpj.), Jouko Elo (siht.), Anneli Koivisto (siht.), Markus Aaltonen, Ilkka-Christian Björklund, Juha Eskelinen, Tuula Haatainen, Pertti Joenniemi, Markku Jääskeläinen, Jaakko Kalela, Antti Kalliomäki, Tarja Kantola, Kimmo Kiljunen, Riitta Korhonen, Risto Laakkonen, Jermu Laine, Helena Laukko, Jari Luoto, Saara-Maria Paakkinen, Reino Paasilinna, Allan Rosas, Heli Santala, David Seligson, Kalevi Sorsa, Kari Tapiola, Helena Tuomi, Unto Vesa ja Raimo Värynen.

Kansainvälisten asiain toimikunta 35. puoluekokouksesta lähtien: Ulpu Iivari (pj.), Markus Aaltonen (vpj.), Tarja Kantola (siht.), Jouko Elo (siht.), Tuula Lampinen (siht.), Erja Anttonen, Ilkka-Christian Björklund, Jaakko Blomberg, Tuula Haatainen, Jaakko Kalela, Antti Kalliomäki, Kimmo Kiljunen, Riitta Korhonen, Helena Laukko, Jari Luoto, Saara-Maria Paakkinen, Allan Rosas, David Seligson, Kalevi Sorsa, Kari Tapiola, Unto Vesa ja Pentti Väänänen.

Aseidenriisuntajaosto: Kalevi Sorsa (pj.), Jouko Elo, Markku Hyvärinen, Jaakko Kalela, Tarja Kantola, Pertti Paasio, Allan Rosas, Unto Vesa ja Pentti Väänänen.

Integraatiotyöryhmä 9.8. saakka: Ulf Sundqvist (pj.), Jari Luoto (siht.), Pekka O. Aro, Ilkka-Christian Björklund, Tarja Halonen, Jaakko Kalela, Jermu Laine, Lasse Lehtinen, Erkki Liikanen, Kari Tapiola, Antero Tuominen ja Erkki Tuomioja.

Integraatiotyöryhmä 9.8. lähtien: Ulf Sundqvist (pj.), Jari Luoto (siht.), Tom Saxen (siht.), Pekka O. Aro, Ilkka-Christian Björklund, Tarja Halonen, Jaakko Kalela, Pekka Korpinen, Jermu Laine, Matti Louekoski, Sinikka Mönkäre, Pekka Nurminen, Vappu Taipale, Antero Tuominen, Erkki Tuomioja ja Raimo Väyrynen.

4. Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö

a) Sosialistinen Internationaali

Sl:n kolmas aseidenriisuntakonferenssi järjestettiin Tampereella 5.-6.9. Konferenssiin osallistui noin 90 delegaattia; mm. Ingvar Carlsson Ruotsista ja Takako Doi Japanin SPJ:stä. Kutsuvieraita ja tarkkailijoita oli noin 50; mm. Namibiasta SVVAPOn edustaja Andimba Toivo Ja Toivo ja Valentin Falin NKP:stä. Konferenssin puheenjohtajina toimivat Willy Brandt ja Pertti Paasio. Konferenssissa käytiin keskustelua kolmesta teemasta: Uusi turvallisuusjärjestys, merellinen aseidenriisunta ja asevarustelusta vapautuvien voimavarojen käyttäminen kehitykseen. SDP:n edustajat olivat Pertti Paasio, Ulpu Iivari, Jouko Elo, Tuula Haatainen, Markku Hyvärinen, Tarja Kantola, Unto Vesa ja Pentti Väänänen. Konferenssin käytännön järjestelyistä vastasivat tamperelainen puolueväki sekä puoluetoimistossa Eero Heinäluoma ja Hanna Nurmi. Konferenssin yhteydessä järjestettiin myös Sl:n aseidenriisunta-neuvoston (SIDAC) kokous, jota johti Pertti Paasio. SIDAC:n kokous hyväksyi laajan aseidenriisuntakannanoton.

Sl:n valtuusto kokoontui Kairossa 22.-23.5. SDP:tä edustivat Pertti Paasio, Kalevi Sorsa, Jouko Elo, Tuula Haatainen ja Jari Luoto. Kokous käsitteli mm. Lähi-idän tilannetta ja Itä-Euroopan muutoksia.

Toinen valtuuston kokous pidettiin New Yorkissa 8.-9.10. SDP:n edustajina olivat Ulpu Iivari, Jouko Elo, Tuula Haatainen ja Markku Hyvärinen. Kokouksessa hyväksyttiin kannanotot mm. maailman taloussuhteista, YK-järjestelmän kehittämisestä, Persianlahden tilanteesta ja Etelä-Afrikasta.

Sl:n puoluejohtajakokous pidettiin Tampereella 5.9. Kokoukseen osallistuivat Pertti Paasio ja Ulpu Iivari. Kokous hyväksyi kannanoton Persianlahden tilanteesta.

Sl:n Etelä-Afrikka -komitean (SISAC) kokoukseen Sl:n valtuuston kokouksen yhteydessä 8.-9.10. osallistui Jouko Elo.

Sl:n aseidenriisuntaneuvosto (SIDAC), jonka puheenjohtajana toimii Kalevi Sorsa, kokoontui Berliinissä 7.2., Washingtonissa 14.-15.5., Moskovassa 30.-31.8. ja Tampereella 7.9. SIDAC:n työhön ovat Sorsan lisäksi osallistuneet Jouko Elo, Markku Hyvärinen, Allan Rosas ja Unto Vesa.

Sl lähetti valtuuskunnat tarkkailemaan mm. Nicaraguan vaaleja 12.-14.1. (SDP:stä Jukka Pakkala) ja Guatemalan vaaleja 9.-11.11. (SDP:stä Jouko Elo).

Sl:n lähi-itäkomitean (SIMEC) kokouksiin 21.5. Kairossa, 24.9. Tukholmassa ja 7.10. New Yorkissa osallistui Jouko Elo.

Sl:n ihmisoikeuskomitean kokoukseen 26.3. Prahassa osallistui Jouko Elo.

Sl:n pääsihteeri Luis Ayala oli SDP:n vieraana 24.-25.4. ja osallistui sen jälkeen Pohjoismaiseen Työläiskongressiin.

Sl:n valtuuskunta vieraili Baltian maissa 7.-11.9. tutustumassa Baltian tilanteeseen ja sosialidemokraattisiin puolueisiin. SDP:stä oli mukana Jouko Elo.

b) SAMAK (Arbetarrörelsens nordiska samarbetskommitte)

Pohjoismaisten sosialidemokraattisten puolueiden ja sosialidemokraattisen ammattiyhdistysliikkeen yhteistyökomitea SAMAKin 18. Pohjoismainen Työläiskongressi järjestettiin 25.-27.4. Helsingin Työväentalolla. Kongressin teemana oli "Pohjolan tulevaisuus". SDP:n edustajina olivat Pertti Paasio, Ulpu Iivari, Matti Ahde, Liisa Jaakonsaari, Mats Nyby, Saara-Maria Paakkinen sekä piirien edustajina Jarmo Koikkalainen, Matti Tukiainen, Ari Nevalainen, Pentti Myllymäki, Sirkka Kotola, Pekka Tapanainen, Irma Peiponen, Osmo Keinänen, Reijo Laiti-

nen, Erkki Aho, Jyrki Pohjola, Seppo Nordström ja Viveca Lahti. Kongressi hyväksyi asiakirjan "Pohjolan tulevaisuus" sekä erilliskannanottoja.

SAMAKin vuosikokous pidettiin 17.-18.1. Kööpenhaminassa. SDP:n edustajina olivat Pertti Paasio, Ulpu Iivari, Tarja Halonen ja Jouko Elo. Kokouksessa käsiteltiin mm. julkisen sektorin uudistamista sekä Euroopan yhdentymistä.

SAMAKin puheenjohtajakokoukset pidettiin 17.1. ja 31.10. Kööpenhaminassa.

Puoluesihteerikokoukset olivat 27.3. Helsingissä, 8.10. New Yorkissa ja 12.-13.12. Kööpenhaminassa.

SAMAKin uiko- ja turvallisuuspoliittinen työryhmä (Jaakko Kalela, PaaVo Lipponen ja Jouko Elo) ja Eurooppa-kysymysten työryhmä (Ilkka-Christian Björklund) jatkoivat työskentelyään.

c) Kahdenväliset yhteydet veljespuolueisiin

Jouko Elo oli tarkkailijana Virossa, Tartossa 10.-12.1. järjestetyssä sosialidemokraattisessa foorumissa ja 13.-14.1. Tallinnassa järjestetyssä Neuvostoliiton sosialidemokraattisen liiton perustavassa kokouksessa.

DDR:n SPD:n 1. puoluekokouksessa 22.-25.2. SDP:tä edusti Matti Lukkarinen.

Ranskan sosialistipuolueen puoluekokoukseen 14.-18.3. Rennesissä osallistui Eero Vuohula.

DDR:n sosialidemokraattien vaalivalvojaisiin 15.-19.3. osallistui Pentti Väänänen.

Unkarin vaalivalmisteluja ja vaalitulaisuuksia 8.-9.3. seurasi Jouko Elo.

Unkarin vaaleja ja sd-vaalivalvojaisia 24.-25.3. seurasi Ulpu Iivari.

Tšekkoslovakian sd-puolueen puoluekokouksessa 24.-25.3. oli mukana Jouko Elo.

Ulpu Iivari ja Jorma VVestlund osallistuivat Viron Sosialidemokraattisen Itsenäisyyspuolueen perustavaan kokoukseen 19.5. Tartossa.

SDP:n puoluekokoukseen 6.-10.6. Lappeenrannassa osallistuivat mm. Ingvar Carlsson, Gro Harlem Brundtland, Marju Lauristin ja Luis Ayala sekä tarkkailijana NKP:stä mm. Juli Harlamov.

DDR:n SPD:n valtuuskunta Konrad Elmer, Stefan Finger ja Elke VWin-disch olivat SDP:n vieraina 10.-13.6.

Itävallan puolueen SPÖ:n entisen puheenjohtajan ja Itävallan entisen liittokanslerin Bruno Kreiskyn hautajaisiin Wienissä 7.8. osallistuivat Pertti Paasio ja Jouko Elo.

Latvian LSDSP:stä Andrei Garianis ja Ivars Streipa vierailivat puolue-toimistossa 3.9.

Ruotsin SAP:n 31. puoluekokous järjestettiin 15.-21.9. Tukholmassa. SDP:tä edustivat Pertti Paasio 17.9., Juhani Hietanen ja Ari Kekkinen 15.-17.9. ja koko kokouksen ajan Paula Parmanne.

Pekka Korpinen osallistui Berliinissä 27.-28.9. SPD:n puoluekokoukseen.

Ulpu Iivari edusti SDP:tä Iso-Britannian Labourin kongressissa, joka pidettiin 1.-5.10.

Paavo Lipponen osallistui Saksan SPD:n kv-sihteerin Hans-Eberhard Dingelsin 60-vuotispäivän viettoon 22.10.

Norjan Työväenpuolueen puoluekokous pidettiin Oslossa 9.-11.11. SDP:stä mukana oli Matti Linnanahde.

Anneli Koivisto tutustui 20.11. Ruotsin SAP:n tiedonhankinta- ja seurantamenetelmiin.

Viron sosialidemokraattisen puolueen (ESDP) valtuuskunta oli SDP:n vieraana 25.-30.11. Valtuuskuntaan kuuluivat Marju Lauristin, Andres Mandre, Mihkel Pärnoja, Peeter Vihalemm, Tõnu Randia, Ulvi Valdja ja Sergei Zonov. Valtuuskunnan jäsenet tapasivat puoluejohtoa ja

kansainvälisten asiain toimikunnan jäseniä sekä vierailivat eri piireissä. ESDP:n puheenjohtaja Marju Lauristin vieraili myös puoluetoimikunnassa.

Pertti Paasio tapasi Tsekkoslovakian sosialidemokraattisen puolueen puheenjohtajan Jiri Horakin Prahassa 27.11. virallisen ulkoministerivierailun yhteydessä.

Seuraavia tapahtumia muistettiin telex- tai telefax-tervehdyksin:

Guatemalan sosialistipuolueelle edelleen omaisille toimitettavaksi surunvalittelu Gilda Floresin murhan johdosta 17.1.

Surunvalittelu El Salvadoriin edelleen omaisille toimitettavaksi Hector Ouelin murhan johdosta 17.1.

Nepalin Kongressipuolueen puoluekokous 18.-21.1.

Japanin Sosialistipuolueen vaalimenestys 19.2.

Italian PS:lle surunvalittelu Sandro Pertinin kuoleman johdosta 27.2.

Italian PS:n ylimääräinen puoluekokous 22.-25.3.

Portugalin PS:n puoluekokous 25.-27.3.

Itävallan SPÖ:lle surunvalittelu Bruno Kreiskyn kuoleman johdosta 30.7.

Luxembourgin Sosialistiselle Työväenpuolueelle surunvalittelu entisen puheenjohtajan Robert Kriepsin kuoleman johdosta 6.8.

Kreikan PASOKin puoluekokous 14.9.

Itävallan SPÖ:n menestys vaaleissa 9.10.

Barbadoksen Labour-puolueen vuosikokous 14.10.

Maltan Labour-puolueen 70-vuotisjuhla 16.10.

Saksan SPD:n kv-sihtööri Hans-Eberhard Dingelsin 60-vuotispäivä 22.10.

Jamaikan PNP:n vuosikokous 1.-4.11.

Espanjan PSOE:n 32. puoluekokous 9.-11.11.

Pohjois-Irlannin SDLP:n vuosikokous 16.-18.11.

Tanskan sosialidemokraattien menestys vaaleissa 12.12.

d) Yhteydet EY-maiden kanssa

EY:n sosialistipuolueiden konfедераation (CSPEC) kongressi pidettiin 8.-9.2. Berliinissä. SDP:n edustajina siihen osallistuivat Kalevi Sorsa, Markku Hyvärinen ja Jouko Elo. Konferenssissa SDPrstä tuli muiden EFTA-maiden sd-puolueiden tapaan konfедераation liitännäisjäsen. Kongressin keskusteluteemoina olivat EY:n suhde Itä- ja Keski-Euroopan muutoksiin, "sosiaalinen Eurooppa" ja EY:n tulevaisuus.

CSPEC:n järjestämä EY-EFTA -puoluejohtajakokous pidettiin Wienissä 23.-24.3. Kokouksen päätteemoina olivat Euroopan taloudellinen integraatio sekä Saksojen tilanne. SDP:tä edustivat Ulpu Iivari, Ilkka-Christian Björklund ja Jouko Elo. Björklund toimi SDP:n edustajana julkilausumakomiteassa.

Konfедераation valtuuston kokouksessa 24.3. Wienissä SDP:tä edusti Jouko Elo.

Kielissä 16.-17.3.1989 pidetyn kokouksen 'Tulevaisuuden rakentaminen solidaarisuuden varaan - työväenliikkeen rooli Euroopassa' jälkeen asetetun kolmen työryhmän työtä arvioitiin Euroopan Sosialistipuolueiden konfедераation ja SAMAKin yhteisessä kokouksessa 5.-6.9. Brysselissä, jossa SDPrtä edusti Paula Parmanne. Työryhmien työskentelyyn Suomesta ovat osallistuneet Markku Hyvärinen (työelämän uudistamista pohtinut työryhmä) ja Markku Wallin (ympäristöpoliittinen työryhmä). Paula Parmanne osallistui myös konfедераation valtuuston kokoukseen Brysselissä 7.9.

CSPEC:n eri työryhmät jatkoivat toimintaansa. Sosiaaliasioiden työryhmään nimettiin SDP:stä Tuulikki Hämäläinen (varalla Paula Parinanne ja ympäristötyöryhmän jäseneksi Veli-Mikko Niemi (varalla Tanja Sippola). Keski- ja Itä-Euroopan kehitystä arvioivan työryhmän kokouksessa Brysselissä 5.-6.7. oli Tarja Kantola. Jari Luoto osallistui Strassbourgissa 10.-11.9. seuraavien työryhmien työskentelyyn: "EY:n ja Euroopan tulevaisuus Itä- ja Keski-Euroopan kehityksen valossa" ja "Euroopan poliittinen unioni".

5. Muita tapaamisia, kokouksia ja kahdenvälisiä suhteita

Guatemalan hallitukselle lähetettiin vaatimus Hector Ouelin ja Gilda Floresin murhien selvittämisestä 17.1.

NKP järjesti 8.-10.2. Moskovassa talousalan seminaarin, johon kutsuttiin SI:n jäsenpuolueiden edustajia. SDP:tä edusti Heikki Oksanen.

Vuosien 89-90 vaihteessa perustettiin kolme NKP:n ja SDP:n yhteistä työryhmää. Kansainvälisen työväenliikkeen työryhmään kuuluvat SDP:stä Ulpu Iivari, Pertti Hynynen, Aimo Kairamo ja Pentti Väänänen. Ympäristötyöryhmään kuuluvat Matti Ahde, Camilla von Bonsdorff, Veli-Mikko Niemi ja Hannu Penttilä. Taloustyöryhmään kuuluvat Ulf Sundqvist, Eila Nevalainen, Pekka Korpinen ja Heikki Oksanen. Kansainvälisen työväenliikkeen työryhmä kokoontui Moskovassa 28.-30.3. Taloustyöryhmä kokoontui Helsingissä 8.-9.5. NKP:stä olivat mukana Boris Ladygin, Stanislav Jemeljanov ja Igor Makeitshev.

Friedrich Ebert -säätiön järjestämään Baltia-aiheiseen seminaariin Bonnissa 10.5. osallistui Jari Luoto.

6.-18.8. oli lomalaispariskunta Nikolai Zolotarjov ja Lilja Zolotarjova Suomessa.

Pohjoismaisen Työväen Sivistysliiton järjestämään seminaariin "Norden i Europa" 27.-29.8. Köölessä Tanskassa osallistuivat Pekka Korpinen ja Raimo Väyrynen.

SDP:n valtuuskunta oli Moskovassa NKP:n vieraana 14.-16.11. Valtuuskuntaan kuuluivat Pertti Paasio (14.-15.11.), Ulpu Iivari, Matti

Luttinen ja Tarja Kantola. Valtuuskunta tapasi 16.11. Venäjän sosiaalidemokraattien edustajat Oleg Abolinin ja Eva Tetsmanin.

Tarja Kantola ja Tuula Haatainen tapasivat 21.11. romanialaisen kansanedustajan Marinel Burdujan.

Tarja Kantola ja Helena Laukko tapasivat 29.11. seuraavat ANC:n edustajat: Thomas Nkobi, Neo Mnumzana, Mohamed Tikly ja Mohamed Hussein.

6. Edustus eräissä valtiollisissa elimissä

Aseidenriisunta-asioiden neuvottelukunta (ARNEK): Jaakko Kalela, Paavo Lipponen ja Raimo Väyrynen.

ETYK-toimikunta: Kari Möttölä, Erkki Nironen ja Tarja Kantola.

Integraationeuvottelukunta: Ilkka-Christian Björklund (Ulf Sundqvist).

Kansainvälinen ihmisoikeusasiain neuvottelukunta: Riitta Myller, Allan Rosas ja Folke Sundman.

Puolustuspoliittinen neuvottelukunta: Ulpu Iivari (Antti Kalliomäki).

Taloudellisten kehitysmaasuhteiden neuvottelukunta (TALKE): Jouko Elo, Erja Anttonen, Seija Kärkinen ja Helena Laukko.

Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n hallintoneuvosto: Jermu Laine, Tarja Kantola ja Erkki Tuomioja.

Ulkomaisten investointien neuvottelukunta: Eila Nevalainen (Marja Kavonius).

Ulkoministeriön valinta- ja koulutuslautakunta: Tarja Kantola.

YK-asiain neuvottelukunta: Matti Ahde (pj), Tuula Haatainen, Leena Luhtanen ja Hannu Taavitsainen.

YK:n yleiskokouksen 45. istuntokauden SDP:n valtuuskunta: Irma Peiponen ja Jouko Elo.

7. Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö

Hallinto

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön valtuuskuntaan kuuluivat vuonna 1990 Helvi Saarinen (puheenjohtaja) (Erja Anttonen), Vilho Lautala (varapuheenjohtaja) (Tuomo Soraluoma), Mauno Tahvonen (Heikki Kylänpää), Lauri Vilponiemi (Paavo Saikkonen), Aira Heinänen (Susanna Saari), Irma Peiponen (Tapio Tiainen), Hannu Tapiola (Erkki Hatakka), Folke Sundman (Hans Jern), Lauri Syrjä (Ritva Näätsaari), Ritva Ihalainen (Martti Havin), Tuomo Saarinen (Petra Toivonen) ja Jussi Pikkusaari (Risto Talonen).

Säätiön hallitukseen kuuluivat Tarja Halonen (puheenjohtaja), Tarja Kantola (varapuheenjohtaja), Kari Anttila, Eero Heinäluoma, Ragni Lehto, Jari Luoto, Jukka Pääkkönen, ja Aarni Tuominen.

Avustustoiminta

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön avustustoiminnan pääkohteina olivat Nicaraguan lastenhuolto- ja oppimateriaalin tuotantohankkeet, Etelä-Afrikan kansalliskongressin ANC:n huonekalutehdas Tansaniassa, Ugandan aikuiskoulutushanke sekä Chilen terveystakeskushanke.

Nicaraguan pohjoisosissa sijaitsevien kummikeskusten tukemisen lisäksi käynnistettiin uutena avustusmuotona pieniä tuotannollisia maanviljelyshankkeita, joiden avulla pyritään vähentämään lastenruokailukeskusten ja päiväkotien riippuvuutta ulkomaisesta avusta.

Oppimateriaalin tuotantohankkeessa hankittiin Nicaraguan valtion kirjapainolta n. 2 miljoonaa kouluvihkoa levitettäväksi kouluihin maan opetusministeriön kautta.

Tansaniassa ANC:n huonekalutehtaan toimintaa tuettiin hankkimalla tehtaalle koneiden varaosia ja järjestämällä jatkokoulutusta tehtaan työntekijöille.

Ugandan aikuiskoulutushankkeeseen toimitettiin Suomesta käytettyjä koneita sekä paperia ja muita tarvittavia raaka-aineita.

Chilen terveyskeskuksen toimintaa tuettiin hankkimalla keskuksen käyttöön laboratorio- ja hammashoitolaitteita sekä tukemalla slum-mialueiden väestölle tarjottavia ilmaispalveluja.

Toiminnassa olevien hankkeiden lisäksi keväällä 1990 käynnistettiin projektivalmistelu namibialaisten pakolaisleirillä toteutetun tiili-tuotantohankkeen siirtämiseksi itsenäiseen Namibiaan.

Avustustoimintaan käytettiin vuoden 1990 kuluessa yli viisi miljoonaa markkaa.

VI TALOUDELLISIA ASIOITA

1. Tilintarkastus

35. puoluekokous valitsi tilintarkastajiksi puoluekokouskaudeksi 1990-93 HTM Lasse Lehden, HTM 8Reijo Nuikin ja hallintopäällikkö Marja-Leena Lehtimäen sekä varatilintarkastajiksi HTM Seija Sihvosen ja HTM Martti Haapakosken.

Tilintarkastajien puheenjohtajana on toiminut HTM Lasse Lehti.

Puoluetoimikunnan valitsemana valvontatarkastajana on toiminut Tilintarkastusrengas Oy, ja tarkastustyön on tehnyt HTM Lasse Lehti.

2. Taloudenhoito

Puolueen taloudenhoitoon kuuluvat tehtävät on hoidettu hallinto-osastolla. Taloudenhoitajana on toiminut Maunu Ihalainen, laskentapäällikkönä Maire Tommola, pääkirjanpitäjänä Juha Backman, kassanhoitajana Asta Hillner 31.11. saakka, palkanlaskijana Riitta Elovuo ja piirijärjestöjen kirjanpitäjänä Merja Jäppinen. Merja Jäppisen äitiyslomansijaisena on toiminut 15.10. lähtien Merja Jukonen ja 1.12. lähtien hänen tehtäviinsä ovat kuuluneet myöskin kassapalvelut.

3. Omaisuuden myyntilupia ja siirtoja

Somerniemen Työväenyhdistys ry:n purkautuminen ja omaisuuden lahjoittaminen Someron Työväenyhdistys ry:lle, Ylä-Kolkin Työvä-

enyhdistys Uurtaja ry., Parikkalan sos.dem. Työväenyhdistys ry., Orimattilan sos.dem. Työväenyhdistys ry., purkautuneen Saaren sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omaisuuden luovuttaminen Virkkalan Työväenyhdistys ry:lle, Toholammin Alapään Työväenyhdistys ry:n omaisuuden luovuttaminen Isonkankaan sos.dem. Nuoriso-osasto ry:lle, Mikkelin Työväenyhdistys ry., Mäntysen Työväenyhdistys ry:n varojen siirtäminen Sulkavan Työväenyhdistys ry:lle, Kurun Sosialidemokraatit ry., Kärkölän Demarit ry., Ikaalisten sos.dem. Työväenyhdistys ry., Joutsenon Korvenkylän Työväenyhdistys ry:n palstan myynti ja tontin vaihto ja Kemin sos.dem. Naisyhdistys ry:n omaisuuden lahjoitus.

Rahankeräysluvan hakeminen puolueen ja Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön toiminnan tukemiseen.

4. SDP:n arpajaiset

Puolueen arpajaiset piirijärjestöjen toiminnan tukemiseksi päättyivät 31.12.1989. Niiden tilitykset tehtiin kertomusvuoden aikana.

Arpajaisten bruttoarvo oli 3.000.000 mk. Arpoja myytiin 861.984 kpl. Myynti prosentti oli 86.19 %. Arpajaisten nettotuotto oli 1.244.269 mk, joka on jaettu piirijärjestöille.

5. Osto- ja rakennuslupia

Sääksjärven sos.dem. Yhdistys ry:lle ja Joensuun Työväenyhdistys ry:lle.

6. Työväentalojen korjausmäärärahat

Opetusministeriön myöntämistä työväentalojen korjausmäärärahoista sai avustusta 51 sosialidemokraattista yhdistystä yhteensä 4.098.000 mk.

Uudenmaan **piiri**: Jokelan Ty ry., Karjaan Sos.-dem. yhd. ry., Karjalohjan Ty ry., Karkkilan Sos.-dem Ty ry., Kauklahden Sos.-dem. yhd. ry., Korson Sos.dem. Ty ry., Koskenmäen Ty ry., Loviisan Sos.-dem. Kj. ry., Myrskylän Sos.-dem. Ty ry., Ojakkalan Ty Alku ry., Rekolan Ty ry. ja Vihdin Sos.dem. Ty

Varsinais-Suomen piiri: Kimito Svenska Soc.dem. rf., Salon Sos.-dem. Ty ry. ja Uudenkaupungin Ty ry.

Satakunnan piiri: Luvian Ty ry., Nakkilan Ty ry. ja Ulvilan Harjunpään Ty ry.

Etelä-Hämeen Sos.-dem. piiri: Idänpään Ty ry., Oitin Ty ry., Parolan Ty ry., Vanajaveden Sos.-dem. yhd. ry., Viialan Ty ry., Viisarin Sos.-dem. Ty ry. ja Viralan Ty ry.

Pohjois-Hämeen Sos.-dem. piiri: Lempäälän Ty ry., Ruoveden kk:n Sos.dem. Ty ry. ja Visuveden Ty Kehitys ry.

Kymen Sos.-dem. piiri: Joutsenon Korvenkylän Ty ry., Joutsenon Sos.-dem. Ty ry., Parkkarilan Sos.-dem. Ty ry. ja Tiutisen Ty ry.

Mikkelin Sos.-dem. piiri: Kallislahden Ty ry., Kerimäen Ruokojärven Ty ry., Mikkelin Ty ry. ja Sulkavan Ty ry.

Pohjois-Karjalan Sos.-dem. piiri: Juuan Ty ry., Lieksan Ty ry., Oravisaalon Ty ry. ja Valtimon kk:n Ty ry.

Kuopion Sos.-dem. piiri: Könönpellon Sos.-dem. Ty ry.

Keski-Suomen Sos.-dem. piiri: Ala-Kintauden Ty ry., Joutsan Ty ry., Laukaan Sos.-dem. Kj. ry., Pihtiputaan Ty ry. ja Uuraisten kk:n Sos.-dem. Ty ry.

Vaasan Sos.-dem. piiri: Isonkankaan Sos.-dem. Nuoriso-os ry., Jalasjärven Sos.-dem. Ty ry. ja Kaskisten Sos.-dem. Ty ry.

Oulun Sos.-dem. piiri: Haapajärven Ty Sarastus ry. ja Martinniemen Sos.-dem. Ty ry.

7. Puolueen talous

Tuloslaskelma ja tase 31.12.1990 eri liitteenä.

8. Viestintäyritykset

Sd-viestintä monipuolistui ja sen toimintalohekkojen eriyttämistä jatkettiin. Sd-lehtien liikevaihto oli n. 80 milj. mk, kirjapainojen liikevaihto n. 175 milj. mk ja kaupunkilehtien n. 40 milj. mk.

Osakkuusyhtiöistä, jotka eivät kuulu yhtiöryhmään, paikallisradiotoiminta pääsi n. 95 milj. markan liikevaihtoon. Graafista viestintää harjoittavien osakkuusyhtiöiden liikevaihto oli n. 135 milj. mk.

Sd-lehdet

Sosialidemokraattisen sanomalehdistön tulos vuodelta 1990 oli tappiollinen. Loppuvuodesta alkanut ilmoittelun vähentyminen tuntui selvästi sd-lehdissä. Tulokseen vaikutti myös kakkoslehdille elintärkeän lehdistötuen heikko kehitys. Valtion vuoden 1991 budjetissa tuen jälkeennjääneisyyttä on jonkin verran korjattu.

Sd-lehtien levikki kasvoi vuonna 1990 prosentin ja oli vuoden lopussa 127.273 kpl. Ay-liikkeen lehtietua käytettiin sd-lehtien tilaamiseen 109.951 kpl, eli 5.763 kpl edellisvuotta enemmän.

Vuonna 1990 valmisteltiin kolmessa lehdessä tuoteuudistus. Pohjanmaan Kansa muuttui Demarin aluepainokseksi 1.1.1991. Hämeen Kansa jakautui vuoden 1991 alussa kolmeksi alueelliseksi viikkolehdeksi. Kansan Lehti alkoi huhtikuussa 1990 julkaista iltapäiväpainosta.

Graafinen teollisuus

Sosialidemokraattisen graafisen teollisuuden tulos oli epätyydyttävä. Alalla tapahtuu kilpailun kiristymistä ja teknisiä muutoksia, jotka edellyttävät sd-kirjapainoilta tervehdyttämistoimenpiteitä.

Sähköinen viestintä

Sähköisen viestinnän nopea kasvu jatkui. Vuonna 1990 aloitti Kemissä, Salossa ja Seinäjoella kolme uutta paikallisradiota, joissa yhtiöme ovat osakkaina. Lisäksi yhtiöillämme on merkittävä asema kymmenessä muussa paikallisradiossa sekä joukko pienempiä omistuksia.

MTV Oy:n lehdistölle suunnatussa osakeannissa sd-viestintäyhtiöt merkitsivät viittä prosenttia yhtiön osakepääomasta vastaavan määrän osakkeita. Osuutta kasvatettiin syksyn kuluessa 6,4 prosenttiin.

Yhteistyö

Sd-viestintäteollisuuden yhteistoimintaa koordinoi kaupallisissa, hallinnollisissa ja teknisissä asioissa T-lehdistö Oy. Aatteellinen yhteistyö sekä yhteydenpito SDP:hen ja ay-liikkeeseen hoidetaan Työväenlehdistö ryssä. Sd-lehtien toimituksellista yhteistyötä koordinoi UP-uutispalvelu.

Sijoitustoiminta

Suomen Viestintärahoitus Oy jatkoi sijoitustoimintaansa sekä graafista että sähköistä viestintää harjoittaviin yrityksiin. Huomattavin sijoitus tehtiin MTV Oy:n osakkeisiin.

Viestintärahoituksen osakkuusyhtiöt Eteenpäin, Kotkan Sanomat ja Kymen Viestintä ostivat toimintavuoden aikana Anjalankosken Sanomien osake-enemmistön ja 25 % Kymen Sanomien osakekannasta.

Sd-lehtien toimitusjohtajat 31.12.1990

Arbetarbladet	Alf-Erik Helsing
Demari	Risto Uosukainen
Hämeen Kansa	Rauno Iivonen
Kansan Lehti	Pekka Walden
Pohjanmaan Kansa	Pekka Iitola
Pohjolan Työ	Markku Kainulainen
Päijätseutu	Rauno Iivonen
Turun Päivälehti	Pauli Viklund
Uusi Aika	Reijo Nuikki
Uusi Pohjois-Karjala	Jouko Hakala
Valpas	Jouko Koistinen
Vapaus	Heikki Nykänen
Vastin	Erkki Syrjä
Viikko-Eteenpäin	Hannu Koivisto
UP-uutispalvelu Oy	Jouko Hovi

Kirjapainoyritysten toimitusjohtajat 31.12.1990

Kirjapaino Jaarli Oy	Seppo Nieminen
Oy Kehitys	Reijo Nuikki
Oy Kirjapaino Ab	Pekka Iito
Kirjapaino Koliprint Oy	Jouko Hakala
Kotkan Pikapaino Oy	Jari Jääskeläinen
Lounais-Suomen Kirjapaino Oy	Pauli Viklund
Paasipaino Oy	Seppo Mahlman
Painokaari	Lauri Tammilehto
PT-paino Oy	Markku Kainulainen
Tampereen Keskuspaino Oy	Pekka Walden

T-lehdistö Oy:n hallitus

Juhani Aro	
Pekka Iitola	
Reijo Nuikki	varapuheenjohtaja
Erkki Syrjä	
Risto Uosukainen	
Pauli Viklund	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

Työväenlehdistö r.y:n johtokunta

Reijo Nuikki	varapuheenjohtaja
Erkki Syrjä	
Risto Uosukainen	
Pauli Viklund	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

Suomen Viestintärahoitus Oy:n hallitus

Antero Anttila	varapuheenjohtaja
Pekka Iitola	
Arto Kuusiola	
Reijo Nuikki	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

Suomen Viestintärahoitus Oy:n henkilökunta

Tuomas Harp	toimitusjohtaja
Sirkka Jokinen	sihteeri

SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

1. YLEISTÄ

Kulunut toimintavuosi oli monien mielipiteitten ja voimakkaitten kannottojen vuosi. Sosialidemokraattisten Naisten toiminnan tärkeimpiä tapahtumia olivat liittokokous sekä SDP:n puoluekokous. Sosialidemokraattinen naisliike täytti 90 vuotta. Täysiä vuosia juhlittiin juhlaliittokokouksen merkeissä.

Sosialidemokraattiset Naiset on kuluneena toimintavuonna pitänyt naispalkkakysymystä naisten kannalta oleellisimpana tasa-arvokysymyksenä. Aihe onkin ollut esillä monessa eri yhteydessä naisliiton, Tanen tai Nytkiksen toimesta. Tiedotusvälineet ovat myös selvästi olleet kiinnostuneita naispalkkakeskustelusta.

Itä-Euroopan demokratisoituskehitys sekä Euroopan yhdentymiseen liittyvät kysymykset toivat uusia painotuksia naisliitonkin toimintaan. Oli kyettävä luomaan uusia yhteyksiä ja yhteistyömuotoja sekä arvioimaan, kuinka muutokset vaikuttavat naisten asemaan.

2. LIITON PÄÄTÖKSENTEKIJÄT

2.1. Liittokokous

Sosialidemokraattisten Naisten V liittokokous pidettiin Helsingin Työväentalolla 27. - 29.4.1990. Kokous oli samalla liiton 90-vuotisjuhla. Kokouksen tunnuslause oli Härkää sarvista.

Liittokokoukseen osallistui 220 edustajaa sekä seuraajia sisarjärjestöistä, ay-liikkeestä sekä kansainvälisiä vieraita. Liittokokoukselle toivat tervehdyksen mm. ministeri Maj-Lis Lööv Ruotsista ja puheenjohtaja Marju Lauristin Virossa.

Kunniajäseniksi kutsuttiin 15 toveria: Aino Karvinen, Helsinki, Aune Felt, Uusimaa, Aili Nisula, Varsinais-Suomi, Naimi Blomqvist, Sata-

kunta, Lyyli Aalto, Etelä-Häme, Hilikka K. Soitin, Pohjois-Häme, Aili VVäre, Kymi, Elsa-Maria Juvonen, Saimaa, Elbe Kuusela, Mikkeli, Aune Jämsen, Kuopio, Maire Reijonen, Pohjois-Karjala, Helka Rantanen, Keski-Suomi, Edith Mäki-Uuro, Vaasa, Martta Keinänen, Oulu ja Martta Puurunen, Lappi.

2.1.1. Asiapaperit

Liittokokoukselle oli valmisteltu kuusi tausta-aineistoa: 1) Naiset ja työelämä 2) Yhteinen ympäristömme 3) Naisnäkökulma valtaan 4) Muuttuva perhe 5) Geeniteknologia ja keinotekoiset lisääntymismenetelmät sekä 6) Yli rajojen (kansainvälinen asiakirja). Taustapereita ei käsitelty kokouksessa, ne toimivat keskustelun virittäjinä.

Tausta-aineistoista nousevat poliittiset tavoitteenasettelut koottiin Sanoista tekoihin -asiakirjaan, joka oli kokouksessa varsinaisen käsittelyn kohteena. Tavoiteohjelma tiivistää Sosialidemokraattisten Naisten tavoitteet 90-luvulle.

2.1.2. Aloitteet

Liittokokoukselle oli jätetty 24 aloitetta. Aloitteet koskivat mm. samapalkkaisuutta, ammatillista aikuiskoulutusta, vanhuspolitiikkaa, ulkomaalaispolitiikkaa ja lapsen oikeuksia. Liittotoimikunnan valmistelemat vastaukset aloitteisiin käsiteltiin ja hyväksyttiin liittokokouksessa.

2.1.3. Liiton johto

Liiton puheenjohtajaksi valittiin äänestyksen jälkeen Liisa Jaakonsaari Oulusta. Liiton varapuheenjohtajiksi valittiin yksimielisesti Arja Ojala Tampereelta ja Erja Anttonen Helsingistä.

Liiton pääsihteeriksi valittiin yksimielisesti Tuula Haatainen Helsingistä.

Liittoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Anja Savolainen Uudestakaupungista.

Liittotoimikuntaan valittiin yksimielisesti edellä lueteltujen puheenjohtajien, pääsihteriin ja liittoneuvoston puheenjohtajan lisäksi jäse-

niksi Eine Mikkonen, Marja-Leena Viljamaa, Raija Halttunen, Eila Hyvönen, Aila Kähkönen, Jatta Moilanen, Marja Peltonen, Marja Sormunen ja Aino Tenkula sekä varajäseniksi Sarita Maja, Riitta Akkanen, Irma Kaski, Erja Lahikainen, Leena Luhtanen ja Virpi Aho.

Liittoneuvoston jäseniksi ja varajäseniksi valittiin yksimielisesti:

Helsingin piiristä Pirkko Miikkulainen, Heli Savolainen ja Paula Tuomi, varalle Helvi Saarinen, Sinikka Parkkinen ja Minna Piirto.

Uudenmaan piiristä Aulikki Hiltunen, Kaarina Tuominen ja Kaisa Raatikainen, varalle Tuula Rusi, Maila Lindberg ja Maila Tikkanen.

Varsinais-Suomen piiristä Ruth Hasan, Martta Salmela ja Maila Laakso, varalle Sinikka Kurjenrauma, Helga Timonen ja Aila Oksanen.

Satakunnan piiristä Liisa Raita, Ilona Wessman ja Ritva Sänkiäho, varalle Anneli Ranne, Eira Levander ja Sirpa Järvinen.

Etelä-Hämeen piiristä Sirkka Kostiainen, Ritva Aho ja Marja-Leena Lehtinen, varalle Eila Keravuori, Aino Peura ja Ulla Vaara.

Pohjois-Hämeen piiristä Raija Leponiemi, Saila Aalto ja Kyllikki Lahinen, varalle Anne Tervo, Sanna Leinonen-Nuorgam ja Raila Erkkola.

Kymen piiristä Tuula Nironen, Seija Lampinen ja Mirja Koisi, varalle Ritva Herranen, Pirkko Mantere ja Marja-Liisa Pöntynen.

Saimaan piiristä Hilja Terävä, Eeva Ahokas ja Eila Toikka, varalle Anna-Maija Ainoa, Saini Eskelinen ja Liisa Koivisto.

Mikkelin piiristä Taru Paappanen, Liisa Backman ja Tuula Kotiaho, varalle Rauha Säämänen, Riitta Puranen ja Esteri Hirvonen.

Kuopion piiristä Elvi Hämäläinen, Anneli Tahvanainen ja Irja Poutiainen, varalle Irja Avila, Aini Kolehmainen ja Ritva Huttunen.

Pohjois-Karjalan piiristä Lempi Penttinen, Anneli Rousku ja Liisa Mäkikangas, varalle Ritva Kokkonen, Marja Laasonen ja Sirkka Leskinen.

Keski-Suomen piiristä Maria Keijo, Johanna Rintala ja Maija Piitulainen, varalle Eila Hakanen, Ritva Björkvist ja Maritta Lampinen.

Vaasan piiristä Sanelma Ala-Hautala, Eila Pohjonen ja Salli Aho, varalle Airi Koskimäki, Katri Laasanen ja Pirjo Andrejeff.

Oulun piiristä Salme Simpanen, Irja Lahdensivu ja Tellervo Huotari, varalle Ulla Kemi, Pirjo Olmala ja Laina Kampman.

Lapin piiristä Eila Afflekt, Seija Huczkovski ja Annikki Kotaniemi, varalle Hilikka Värn, Sisko Pikkupeura ja Ritva Mäki.

2.2. Liittoneuvosto

Liittoneuvosto kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseen 17. - 18.3.1990 Helsinkiin. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat ja poliittisen tilannekatsauksen piti Saara-Maria Paakkinen. Kokouksen seminaariosassa keskusteltiin kuluttaja- ja ympäristöpolitiikasta, alustajina olivat Leena Simonen, Sinikka Mönkäre ja Anu Rinkinen. Julkilausumassa vaadittiin tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun sisältyvän työnarviointityöryhmän välitöntä asettamista. Liittoneuvosto edellytti, että SDP:n puoluekokouksessa on valittava naisia ja nuoria puolueen johtoon. Kuluttajapoliittisessa kannanotossa kehoitettiin kerskakulutuksesta terveeseen nuukuuteen. Liittoneuvoston puheenjohtajana toimi Iiris Hacklin, ensimmäisenä varapuheenjohtajana Marjatta Vehkaoja ja toisena varapuheenjohtajana Raija Leponiemi.

Syksyn liittokokouksessa 10. - 11.11.1990 Helsingissä hyväksyttiin toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodeksi 1991. Poliittisen tilannekatsauksen piti Liisa Jaakonsaari.

Liittoneuvoston puheenjohtajana toimi Anja Savolainen. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Raija Leponiemi ja toiseksi varapuheenjohtajaksi Seija Huszkovski.

Seminaariosassa keskusteltiin vuoden 1991 eduskuntavaaleista, alustajina olivat Hanni Koljonen ja Tuula Haatainen. Julkilausumassa vaadittiin, että puolueet sitoutuvat valitsemaan eduskuntavaalien jälkeiseen hallitukseen puolet naisia.

2.3. Liittotoimikunta

Toimintavuonna kokoontui liittotoimikunta ennen liittokokousta neljä kertaa. Liiton työvaliokuntaan kuuluivat ennen liittokokousta Vappu Taipale, Pirkko Valtonen, Liisa Jaakonsaari, Tuula Haatainen, Marja-Liisa Tykkyläinen ja Eeva-Liisa Tuominen. Tuula Haatainen toimi liiton vt. pääsihteerinä liittokokoukseen saakka.

Liittotoimikunnan neljään kokoukseen osallistuttiin seuraavasti: Vappu Taipale 4, Pirkko Valtonen 3, Liisa Jaakonsaari 3, Tuula Haatainen 4, Aino Tenkula 4, Marja-Terttu Erkkilä 3, Eeva-Liisa Tuominen 4, Aulikki Hiltunen 3, Irja Peräniitty 4, Eine Mikkonen 3, Marja-Leena Lehtinen 2, Ritva Aheinen 2, Anja Savolainen 3, Marja-Liisa Tykkyläinen 2, Irma Kaski 1, Arja Ojala 3, Eeva Liukkonen 3, Riitta Myller 0 ja Erja Anttonen 2 kertaa.

Liittokokouksessa 27. - 29.4.1990 uuden valitun liittotoimikunnan työvaliokuntaan ovat kuuluneet: Liisa Jaakonsaari, Tuula Haatainen, Arja Ojala, Erja Anttonen ja Eine Mikkonen. Liiton pääsihteerinä on toiminut Tuula Haatainen.

Liittotoimikunta kokoontui neljä kertaa. Liittotoimikunnan kokouksiin osallistuttiin seuraavasti: Liisa Jaakonsaari 4, Arja Ojala 3, Erja Anttonen 4, Tuula Haatainen 4, Raija Halttunen 4, Eila Hyvönen 4, Aila Kähkönen 4, Jatta Moilanen 3, Marja Peltonen 3 kertaa ja Marja Sormunen 1 kerran. Varajäsenistä ovat osallistuneet: Sarita Maja 2, Leena Luhtanen 1, Virpi Aho 2, Eine Mikkonen 1, Marja-Leena Viljamaa 1, Aino Tenkula 3, Riitta Akkanen 0, Irma Kaski 0 ja Erja Lahikainen 1 kertaa.

Uusi liittotoimikunta asetti seuraavat työryhmät liittokokouskaudelle 1990-93:

Naiset ja työelämä -työryhmä: pj Eine Mikkonen, siht. Irma Nissinen sekä jäsenet Marianne Laxen, Tuovi Allen ja Eija Hietanen.

Yli rajojen -työryhmä: pj Tuula Haatainen, siht. Hanni Koljonen sekä jäsenet Erja Anttonen, Helvi Saarinen, Miriam Kurki, Jatta Moilanen ja Ruth Hasan.

Kuluttaja- ja ympäristötyöryhmä: pj Riitta Akkanen, siht. Merja Oksanen sekä jäsenet Anu Rinkinen, Sinikka Mönkäre ja Arja Ronkainen.

Eduskuntavaalityöryhmä: pj Liisa Jaakonsaari, siht. Hanni Koljonen sekä jäsenet Tuula Haatainen, Marja-Leena Viljamaa, Tiina Nurmi ja Minna Piirto.

Nuorten naisten työryhmä: pj Erja Anttonen, siht. Tuula Haatainen sekä jäsenet Merja Oksanen, Tarja Filatov, Piritta Asunmaa ja Ulla-Maija Rajakangas.

Härkää sarvista -työryhmä: pj Liisa Jaakonsaari, siht. Merja Oksanen sekä jäsenet Aila-Marja Lipponen, Johanna Mannila-Kaipainen, Merja Helle ja Heli Savolainen.

Muuttuva perhe -työryhmä: pj Raija Leponiemi, siht. Kirsti Lumiala sekä jäsenet Arja Ojala, Irma Nissinen, Tapani Hellsten ja Jukka Gustafsson.

Harmaat pantterit: pj Pirkko Aro sekä jäsenet Marja-Liisa Kunnas ja Sinikka Luja-Penttilä.

Koulutusprojekti - ideoimaan uusia koulutusmuotoja: Irma Nissinen, Riitta Akkanen ja Heli Savolainen.

Naisliiton historiikki -työryhmä: pj Erja Anttonen ja siht. Hanni Koljonen.

2.4. Liiton toimisto

Liiton pääsihteerinä on toiminut Tuula Haatainen, koulutus- ja ay-sihteerinä Irma Nissinen, tiedotussihteerinä Merja Oksanen ja suunnittelusihteerinä Hanni Koljonen. Toimistosihteeriksi Helena Haaranen jäi eläkkeelle 31.7.1990. Tilalle valittiin toimistosihteeriksi merkonomi Ulla Laakso, jonka työsuhde alkoi 19.10.1990.

3. JÄRJESTÖTOIMINTA

3.1. Yleistä

Naisliiton perusosastojen määrä oli vuodenvaihteessa 491, joista naisyhdistyksiä 40. Liittokokoukseen osallistui 210 jäsenjärjestöstä 220 edustajaa. Yhteydenpito perusjärjestöjen kanssa toimii Pikkusiskon ja kiertokirjeitten avulla.

Liittokokous päätti, että sääntöjä tarkistetaan ja muutetaan tulevalle liittokokouskaudella, jolloin on mahdollisuus jopa radikaaleihin muutoksiin järjestökäytännössä. Liittokokous hyväksyi yksimielisesti kiintiöt. Liittokokous edellytti myös, että SDP:n puoluekokous tekisi historiaa ja hyväksyisi uusiin sääntöihin kiintiöt. Toive ei kuitenkaan toteutunut.

Naispareilla on keskeinen asema järjestötoiminnan uudistamistyössä. Piirikierrosten avulla saadaan elävä yhteys perusjärjestöihin. Muutamien piirien alueilla järjestettiin viime syksyn aikana käyntejä perusjärjestöissä.

Piirien alueilla on myös toiminut keskusteluryhmiä, Miina-kerhoja, jotka olivat paikkakunnilla naisten epävirallisina keskusteluyhteisöinä.

Sosialidemokraattiset Naiset osallistui näkyvästi ja täydellä teholla SDP:n puoluekokoukseen Lappeenrannassa 6.-10.6.90. Ennen kokousta naisliitto vetosi puoluekokousedustajiin naisten ja nuorten valintojen puolesta. Kokouksen aikana nostettiin naisia esille valintoja tehtäessä. Naisten tapaaminen pidettiin 9.6.90.

3.2. Yhteistyö ay-liikkeen kanssa

Sosialidemokraattiset Naiset on omissa ammattiliitoissaan keskeisesti ajamassa ja toteuttamassa tasa-arvopolitiikkaa. Naisliitto tiivisti kuluneen vuoden aikana yhteistyötä ammattiyhdistysliikkeessä toimivien naisten kanssa. Yhteyksiä pidettiin ay-naispuheenjohtajien ja naistomitsijoitten kanssa.

Liittokokouksen yhteydessä oli 28.4. ay-naispuheenjohtajatapahtuma. Ohjelmassa esiintyivät Ulla Aittokoski, Raija Hukkamäki, Hilka Häk-

kilä, Tuulikki Kannisto, Riitta Prusti ja Tuulikki Väliniemi. Ohjelman juontajana toimi Riitta Partinen.

28.8.90 järjestettiin iltaseminaari, jossa aiheena oli "sama palkka samanarvoisesta työstä vuoteen 1995 mennessä" sekä kuultiin työn-arviointityöryhmän tuumailuja. Tilaisuuteen osallistui 43 henkilöä.

3.3. Yhteistoimintajärjestöt

SNK, SONKja Nuoret Kotkat

Nuorisoliikkeiden kanssa toimi elävä tiedonvälityskontakti. Naisliiton edustajat osallistuivat järjestettyihin kokouksiin ja päiväastoihin. Yhteistyön tuloksena hyväksyttiin mm. kannanotto ulkomaalaislakiin. Naisliiton liittotoimikunta perusti Nuoret naiset -työryhmän.

EKA-yhtymä

Yhteistyö EKA-yhtymän kanssa on sujunut aikaisempien suunnitelmien mukaisesti. Päätettiin tiivistää yhteistyötä E-sosialidemokraattien kanssa.

TUL/Sosiaaliset järjestöt

TUL, Ensi- ja Turvakotien Liitto, Lomakotien Liitto, Raittiusliitto, Kuluttajaliitto, Lähimmäispalveluliitto osallistuivat liittokokouksen tapahtumien torille esitellen toimintaansa.

TSL

Työväen Sivistysliiton kanssa toteutettiin **Oman elämänsä nainen** -projekti. Kirjanen valmistui syyskuussa (1.000 kpl). Opintokerho-ohjaajiksi koulutettiin 92 henkilöä. Kansan Sivistysrahasto/Työväen Kukkarakasto avusti projektia 10.000 markalla.

4. KOULUTUSTOIMINTA

Alkuvuoden koulutustoiminnan keskeinen painopiste oli tulevaan liittokokoukseen ja SDP:n puoluekokoukseen valmistautuminen. **Härkää sarvista** -aineistot olivat esillä seminaareissa ja kokouksissa.

Vuosi aloitettiin piirivastaavien seminaarilla, joka pidettiin TVK-opistolla 27.-28.1.1990. Seminaarissa pohdittiin liittokokoukseen liittyviä kysymyksiä, mietittiin tulevaa puoluekokousta ja työskenneltiin ryhmissä vuoden 1991 eduskuntavaaliteemoja katsastellen. Seminaariin osallistui eri piireistä 42 henkilöä. Tilaisuudessa alustajina olivat Vappu Taipale, Liisa Jaakonsaari, Tuula Haatainen ja Pirkko Aro.

Liittoneuvoston kokousten yhteydessä pidettiin perinteisesti seminaarit. Kevään liittoneuvoston kokouksen seminaari oli 17.-18.3.90 Helsingissä KTV:n tiloissa. Aiheena oli kuluttajapolitiikka sekä ympäristökysymykset. Alustajina olivat Leena Simonen, Sinikka Mönkäre ja Anu Rinkinen.

Liittoneuvoston syyskokouksen seminaarissa 10.-11.11.90 pohdittiin tulevia eduskuntavaaleja. Alustajina olivat Tuula Haatainen ja Hanni Koljonen. Seminaari pidettiin Paperiliiton tiloissa Helsingissä.

Opintokerhotoiminta perusjärjestötasolla on ollut taantuvassa vaiheessa. Kerhojen määrä toimikautena oli enää 74. Opintoaiheina olivat mm. kirjallisuus (25), kunnallispolitiikka, ihmisen hyvinvointi, perinnetieto ja historia, yhteiskuntatietous ja Oman elämänsä nainen (5) sekä erilaisia liikunnallisia ja käden taitoja vaativia kerhoja.

Liiton sihteerit ovat osallistuneet vuoden aikana aktiivisesti naispiirien koulutustapahtumiin. Toimintavuoden aikana melkein jokaisessa naispiirissä järjestettiin vähintään yksi koulutustapahtuma.

5. TIEDOTUSTOIMINTA

5.1. Yleistä

Naisliiton profiili julkisuudessa muodostuu julkilausumien ja kannottojen avulla sekä järjestötoimintamme välityksellä. Julkisuudessa naisliitto oli melko hyvin esillä sekä liittokokouksen että puoluekokouksen tiimoilta. Liittokokousta edeltävä lehdistökirjoittelu painottui henkilövalintoihin. Liittokokouksesta tehtiin Vappu Taipaleen sekä Marjo Lauristinin puheista lehdistöreferaatit, jotka menivät tiedotusvälineissä hyvin läpi. Puoluekokouksessa naisten toiminta huomattiin ja se tuotiin esille mm. television uutisissa.

5.2. Kannanotot ja julkilausumat: - ajankohtainen poliittinen keskustelu

Liittotoimikunta on ottanut kantaa:

- 28.1. Härkää sarvista: valta ei enää karkaa naisilta. Naisten työ on tehtävä näkyväksi. Esiteltiin sos.den työteesejä.
- 19.2. Suomella ei ole varaa hävittäjiin. Hävittäjähankintoihin suunniteltavat varat on käytettävä asuntotilanteen korjaamiseen sekä palveluiden kehittämiseen.
- 25.5. Vaadittiin Kristiina-instituutin toiminnan aloittamista vuoden 1991 alusta. Taloudellista tukea on myönnettävä sekä opetukseen että koordinointiin.
- 28.8. Kysyttiin, pitääkö Kallion sopimus? On saatava pikaisesti laki myös 3-6 -vuotiaiden lasten päivähoitopaikan takaamiseksi.
- 11.9. Tehtiin budjettikannanotto.
- 24.10. vetoamus Romanian laitosten aseman parantamiseksi
- 23.11. kannanotto hallituksen esityksiin puolustustilalaiksi ja valmiuslaiksi
- 17.12. kannanotto esitykseen ulkomaalaislaiksi esitettiin yhdessä SNK:n, NKK:n ja SONK:n kanssa

Päivänkohtaisiin poliittisiin tilanteisiin vastasi naisliiton pääsihteeri:

- 24.1. Pankkilakon aikana ei pidä veroministeri Puolanteen kehotuksista huolimatta maksaa mahdollisia lisäveroja. Lisäverot ehtii maksaa lakon jälkeenkin.
- 30.1. Kannanotto naispalkkakysymyksiin ja keinot sukupuolten välisen palkkaerojen umpeen kuromiseksi.

Vetoomus SDP:n puolueosastoille: puoluekokousedustajaehdokkaiksi on asetettava nuoria ja naisia ! Maksettu ilmoitus Demarissa yhdessä SNK:n kanssa.

- 20.2. Avoin kirje Tupolevin veljeksille. Kannanotto sukupuoliseen häirintään työelämässä.
- 25.3. Kuka käyttää poliittista valtaa: keski-ikäisten miesten valtaeliitti kaatuu.
- 30.3. Vaatimus, että terveydenhuoltoalan palkankorotuksiin on saatava valtion osuudet.
- 1.4. Nestle-tuotteita on boikotoitava!
- 8.4. SDP:n on asetuttava selkeästi radikaalien tavoitteiden taakse ympäristöpolitiikassa.
- 8.5. Piirimandaatit on este SDP:n uusiutumiselle: puoluekokouksiin on lähdettävä ennakkoluulottomasti ja toteutettava tasa-arvovaatimuksia.
- 18.10. Kannanotto tulopoliittisen selvitystoimikunnan raporttiin "sukupuolten välisistä palkkaeroista".
- 27.10. Palkkaerot on poistettava ajankohtaisista taloussuhdannevaihteluista huolimatta.
- 17.11. Kysyttiin, miksi tasa-arvo etenee vain militarismissa

5.3. Järjestötiedotus: Pikkusisko ja järjestökirjeet

PikkuSisko -lehti sekä järjestötiedote muodostivat yhdessä järjestötiedottamisen kokonaisuuden. Liittokokoukseen valmistettiin lisäksi erillinen tabloid-julkaisu, Härkää sarvista -sanomalehti. Liittokokouslehti oli suunnattu myös puoluekokouskäyttöön.

5.4. Tuotettu materiaali

Liittokokoukseen:

Härkää sarvista- tunnuksella juliste, postikortti sekä tarra, tausta-asia-kirjat sekä liittokokouslehti

Eduskuntavaalit:

Vaaliopas, ÄÄNESTÄN NAISTA - ÄÄNESTÄ SINÄKIN -tarra sekä Ystävänäpäiväkortti

5.5. Tiedotustyöryhmä

Tiedotustyöryhmään kuuluivat Liisa Jaakonsaari (pj), Merja Helle, Aila-Marja Lipponen, Johanna Mannila-Kaipainen sekä liiton tiedotussih-teeri. Työryhmä vastasi Härkää sarvista-liittokokouslehden sisällöstä.

5.6. Sosialidemokraatti-lehti

Naisliitto toimitti omaa järjestöaukeamaa jäsenlehti Sosialidemokraattiin.

6. VAALITOIMINTA

6.1. Eduskuntavaaleihin valmistautuminen

Valmistautuminen vuoden 1991 eduskuntavaaleihin käynnistyi toukokuussa 1990, jolloin liittotoimikunta asetti kuusijäsenisen eduskuntavaalityöryhmän. Työryhmän tehtävänä oli valmistella liiton vaaliohjelma sekä vaalityösuunnitelma. Työryhmä toimi yhdessä Härkää sarvista -ryhmän kanssa ja kokouksia pidettiin kolme.

Liittoneuvosto hyväksyi vaalijulistuksen ja vaalityöohjelman 11.11.1990.

Ehdokkaita ja heidän vaalityöntekijöitään varten laadittiin vaaliopas. Vaaliopas suunniteltiin täydentämään muita ehdokkaille jaettavia vaaliaineistoja: SDP:n ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan vaalikansi-oita. Naisliitto hankki TANE:n vaalikansion kaikille naisehdokkaille.

Lisäksi vaalityötä varten suunniteltiin Ystäväkortti ja Äänestän naista - Äänestä sinäkin -tarra. Liittokokousta varten valmistettu Härkää sarvista -aineisto oli tarkoitettu käytettäväksi myös vaalityössä.

Jäsenäänestys eduskuntavaaliehdokkaista suoritettiin syys-lokakuussa pääasiassa postiäänestyksenä. Tämä lisäsi selvästi äänestysaktiivisuutta. Naisten osuus jäsenäänestyksessä ehdolla olleista oli 40,4 % (178). Jäsenäänestyksessä läpimenneistä 43 % (96) oli naisia. Lopullisen listoille asettelun jälkeen naisten osuus oli 42 % (97). Nuorista, enintään 30 vuotta täyttäneistä 63 % (24) oli naisia.

6.2. Seurakuntavaalit

Seurakuntavaalit olivat marraskuussa. Naisliitto laati vaalityötä varten yleisesitteen.

7. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

7.1. SIW

SIW:n hallitus kokoontui Wienissä 24.-25.2.1990. Kokoukseen osallistui SIW:n varapuheenjohtajana Tuula Haatainen. Kokouksen yhteydessä tavattiin Itä-Euroopan uusien sosialidemokraattisten liikkeiden naisia Tsekkoslovakiasta, Jugoslaviasta ja Unkarista.

Neuvosto kokoontui 19.-20.5.1990 Kairossa. Kokouksen teemana oli naisia diskriminoiva lainsäädäntö. Kokoukseen osallistui Tuula Haatainen, joka käytti Suomen lainsäädäntöä käsittelevän puheenvuoron. Kokous hyväksyi seuraavat julkilausumat: 1. Naisten syrjintä lainsäädännössä, 2. Kannanotto aborttipillerin puolesta sekä 3. julkilausuma eri puolilla maailmaa vahvistuvaa konservatiivista fundamentalistista liikehdintää vastaan.

Syksyn neuvosto kokoontui 5.-6.10.1990 New Yorkissa. Kokouksen teemana oli ulkomaan velka. Kokoukseen osallistui Tuula Haatainen. Puheenvuorossa korostui kehitysmaiden naisten asema ja kehitysyhteistyö. Kokous hyväksyi seuraavat julkilausumat: 1. Ulkomaan velasta, 2. Kuolemantuomiota vastaan sekä 3. Amerikan intiaaniväestön oikeuksien puolesta.

Hallitus kokoontui Namibiassa VVindhoeckissa 24.-25.11.1990. Kokouksen seminaariosaan osallistui Helvi Saarinen. Naisliitto lahjoitti SWAPO:n naisten siipikarjaprojektiin 500 US dollaria.

SIW:n pääsihteeri Maria Rodriguez-Jonas vieraili naisliitossa 4.9. ja tapasi samalla SDP:n johtoa: Ulpu Iivarin, Tarja Filatovin sekä Riitta Partisen SAK:sta.

5.-6.9.1990 Tampereella pidettyyn SI:n aseidenriisuntakonferenssiin osallistui puolueen delegaatiossa Tuula Haatainen sekä seuraajina Liisa Jaakonsaari, Arja Ojala, Erja Anttonen ja Raija Leponiemi.

7.2. Pohjoismainen yhteistyö

Socialdemokratiska Kvinnor i Norden (SKN) kokoontui sihteeristön kokouksiin seuraavasti:

Tukholma 16.2.1990, kokoukseen osallistui Hanni Koljonen.

Färnaaret 9.-11.8.1990, osallistuivat Tuula Haatainen ja Eine Mikkonen.

Liittotoimikuntien yhteiskokous pidettiin Kööpenhaminassa 27.-28.10.1990. Kokoukseen osallistuivat Erja Anttonen, Eine Mikkonen sekä Miriam Kurki SNK:sta. Kokouksessa käsiteltiin naisverkostoja sekä Pohjoismaista opintoviikkoa.

Erja Anttonen ja Eine Mikkonen osallistuivat SKN:n tutustumismatkalle Brysseliin 30.-31.10.1990. SKN tapasi EY:n sosialidemokraattisia parlamentaarikkoja ja tutustui EY:n tasa-arvotyöhön.

Ruotsin Sosialidemokraattisten Naisten liittokokouksessa naisliittoa edusti Liisa Jaakonsaari.

7.3. Solidaarisuustoiminta

Naisliiton pääkohde on edelleen ollut Nicaragua. Naisliitto osallistui ruokailukeskusten avustamiseen Solidaarisuussäätiön kautta kehottaen jäseniä mukaan kummitoimintaan.

Naisliitto kehotti Romania-kampanjallaan jäseniään osallistumaan SPR:n Romania-keräykseen. Paikallisia keräyksiä toteutettiin muuta-

millä paikkakunnilla ja parista piiristä lähetettiin vetoomuskirjeet Romanian laitosten puolesta. Naisliitto lähetti vetoomuksen Romanian hallitukselle laitosten tilanteen kohentamiseksi.

7.4. NYTKIS

Naisjärjestöt Yhteistyössä (NYTKIS) puheenjohtajajärjestönä toimi Keskustanaiset. NYTKIS järjesti maailman ympäristöpäivän yhteydessä 4.-5.6.1990 Itämeren alueen naisten ympäristöseminaarin. Seminaariin osallistui eri puolueiden ympäristöasioihin perehtyneitä naisia Itämeren ympäryksistä. Seminaari hyväksyi Itämeren tilaa koskevan julklauseman.

Kansainvälisten asioiden ohella NYTKIS keskusteli ja otti kantaa sisäpoliittisiin asioihin.

8. LOPUKSI

Kulunut vuosi oli työntäyteinen. Keväällä oli liittokokous ja kesällä puoluekokous. Syksy kului eduskuntavaalityön valmistelussa.

Poliittisestikin vuosi oli varsin vilkas. Euroopan myönteinen kehitys alkoi laantua ja loppukesästä huoli maailmanrauhan puolesta kasvoi Persianlahden kiristyneen tilanteen vuoksi.

Naisliiton poliittisen toiminnan sisältö painottui työelämän kysymyksiin: ammatilliseen aikuiskoulutukseen ja samapalkkaisuusvaatimukseen. Taloudellisen tasa-arvoisuuden ohella on jatkuvasti pidetty yllä vaatimusta naisten saamiseksi päätöksentekoon puolueessa ja koko yhteiskunnassa.

Kansainvälisesti naisliitto on ollut aktiivinen SIW:n ja SKN:n kautta. Kontakteja Baltian maiden naisiin ryhdyttiin solmimaan, helpoimmin yhteys löytyi Viron Sosialidemokraattisen puolueen naisiin.

